

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Petra Kotápišová

**Dvojitá kvalita potravin jako klamavá
obchodní praktika**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Daniel Patěk, Ph.D.

Katedra: Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu) : 15. března 2021

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 122 892 znaků včetně mezer.

Petra Kotápišová

V Přerově nad Labem dne 15. března 2021

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala doc. JUDr. Danielu Paťkovi, Ph.D., za vstřícný přístup, cenné rady a podnětné připomínky a především za poskytnutý čas a podporu, který mi v průběhu zpracování této práce věnoval.

Obsah

Úvod.....	1
1 Problematika dvojí kvality potravin	2
1.1 Testy kvality potravin provedené v ČR	3
1.1.1 dTest.....	3
1.1.2 VŠCHT	6
1.2 Testy prováděné jinými členskými státy	7
1.2.1 Slovensko.....	7
1.2.2 Slovinsko.....	7
1.2.3 Chorvatsko	8
1.3 Postoj Evropské unie ke dvojí kvalitě potravin.....	9
1.3.1 Test Evropské komise	11
1.4 Dílčí shrnutí.....	13
2 Dvojí kvalita potravin v právní úpravě.....	15
2.1 Směrnice o nekalých obchodních praktikách.....	16
2.1.1 Věcná působnost Směrnice o nekalých obchodních praktikách	18
2.1.2 Osobní působnost Směrnice o nekalých obchodních praktikách.....	19
2.1.3 Měřitko průměrného spotřebitele.....	20
2.1.4 Struktura Směrnice o nekalých obchodních praktikách.....	21
2.1.5 Tzv. třístupňový test nekalosti	24
2.1.6 Posouzení dvojí kvality potravin podle návodu Evropské komise	25
2.2 Zákon o ochraně spotřebitele	27
2.2.1 Nekalé obchodní praktiky podle Zákona o ochraně spotřebitele.....	28
2.3 Dílčí závěr	30
3 Novela Směrnice o nekalých obchodních praktikách a její implementace	33
3.1 Zákaz dvojí kvality zboží	35
3.2 Implementace do českého právního řádu	38
3.2.1 Potravinový zákon	38
3.2.2 Zákon o ochraně spotřebitele	40
3.3 Německá právní úprava dvojí kvality	41
3.3.1 Dílčí shrnutí	42

Závěr	44
Seznam zkratk	47
Seznam použitých zdrojů	48
Seznam příloh	58
Příloha č. 1	59

Úvod

Dvojitá kvalita potravin je aktuálním problémem vnitřního trhu Evropské unie, který v rámci Evropy přetrvává již více než 30 let. Až v posledních letech je ale aktivně řešen jak ze strany členských států, tak ze strany Evropské komise. Jednotlivé členské státy a neziskové organizace chránící spotřebitele provedly v průběhu minulých let mnoho testů, které porovnávaly kvalitu potravinových výrobků, v jejichž rámci bylo opakovaně prokázáno, že mezinárodní společnosti, působící napříč jednotným vnitřním trhem Evropské unie, skutečně v jednotlivých členských státech prodávají potraviny s odlišným složením.

Problém dvojí kvality se týká nejen potravin, ale i jiných výrobků, jako např. čistících prostředků, kosmetiky, parfémů a zvířecích krmiv. Tato práce se však bude zaměřovat pouze na dílčí aspekt problému dvojí kvality, a to na dvojitou kvalitu potravin.

V roce 2019 byla v reakci na výše zmíněné testy porovnáující kvalitu výrobků vydána Směrnice o posílení práv spotřebitele, která mimo jiné přináší novelu Směrnice o nekalých obchodních praktikách, a která zakazuje dvojitou kvalitu zboží. Členské státy nyní musí novelizované znění SNOP implementovat do svých vnitrostátních úprav, a to do 28. listopadu 2021.

Tato práce má 3 dílčí cíle, a to: (i) charakterizovat dvojitou kvalitu potravin, (ii) zařadit ji do systému nekalých obchodních praktik a (iii) následně popsat novelu Směrnice o nekalých obchodních praktikách a její dopad na český právní řád. Za tímto účelem je práce rozdělena na 3 části. První část práce se bude věnovat analýze problému dvojí kvality potravin, tedy co to dvojitá kvalita potravin je a zda jde skutečně o problém výhradně východních zemí Evropské unie. Zároveň budou v této části práce popsány i některé provedené testy kvality potravin. Ve druhé části práce bude dvojitá kvalita potravin pro lepší pochopení zařazena do úpravy nekalých obchodních praktik podle Směrnice o nekalých obchodních praktikách za stavu před novelou, kterou přinesla Směrnice o posílení práv spotřebitele, a Zákona o ochraně spotřebitele. V rámci této části bude popsán i systém nekalých obchodních praktik, tedy rozdělení na velkou generální klauzuli, malé generální klauzule a tzv. černou listinu. Třetí část práce se následně zaměřuje na novelu Směrnice o nekalých obchodních praktikách, která přinesla zákaz dvojí kvality zboží, a její dopad na český právní řád. Pro ucelení pohledu na problematiku dvojí kvality potravin v právní úpravě bude v krátkosti popsána i implementace novely Směrnice o nekalých obchodních praktikách do právního řádu Německa.

1 Problematika dvojí kvality potravin

Dvojitá kvalita potravin je aktuálně řešeným a značně medializovaným problémem vnitřního trhu Evropské unie. Problém dvojí kvality se v Evropě začal objevovat už po pádu Sovětského svazu, kdy západoevropští výrobci začali dovážet potraviny i do východních zemí. Do těchto zemí ovšem dováželi méně kvalitní potraviny, byť na první pohled vypadaly totožně.¹ Na dvojitou kvalitu potravin v rámci Evropské unie upozorňovalo v průběhu let několik členských států, mezi prvními z nich i Česká republika. Činily tak prostřednictvím různých testů kvality potravin, které porovnávaly kvalitu potravinářských výrobků zakoupených v západních zemích s kvalitou potravinářských výrobků zakoupených v zemích bývalého sovětského bloku. Tyto testy prokázaly, že složení potravin je v jednotlivých státech skutečně rozdílné.²

Dvojitá kvalita výrobků je definována v Oznámení komise o uplatňování právních předpisů EU v oblasti potravin a ochrany spotřebitele v případech dvojí kvality výrobků – konkrétní případ potravin³ jako uvádění výrobků na jednotný trh pod toutéž značkou nebo ochrannou známkou, ale s rozdílným obsahem, složením nebo jakostí v jednotlivých členských státech. Příkladem dvojí kvality potravin mohou být slazené nápoje od některých výrobců, neboť bývají často ochucovány podle toho, na jaký trh budou distribuovány. V případě, že jsou dováženy na český trh, jsou ochucovány a slazené glukózo-fruktózovým sirupem. Pokud jsou však dováženy na trh německý, používá se k ochucení a slazení obyčejný přírodní cukr.⁴ Průměrný spotřebitel, tedy osoba, která má dostatek informací a je v rozumné míře pozorná a opatrná, s ohledem na sociální kulturní a jazykové faktory⁵, navíc nemá možnost od sebe tyto rozdílné potraviny odlišit, neboť jsou mimo podobného a snadno zaměnitelného obalu na trh uváděny i za srovnatelnou cenu. Některým spotřebitelům se tak v rámci jednotného trhu EU dostává za stejnou či srovnatelnou cenu méně kvalitní zboží. Samotný pojem *dvojitá kvalita výrobků* je ale poněkud nepřesný a jedná se spíše

¹ BARTKOVÁ, L. How do consumers perceive the dual quality of goods and its economic aspects in the European Union? An empirical study. *Problems and Perspectives in Management*, 2019, č. 3, s. 382-394.

² Ibidem.

³ Oznámení komise o uplatňování právních předpisů EU v oblasti potravin a ochrany spotřebitele v případech dvojí kvality výrobků – konkrétní případ potravin (2017/C 327/01). *Úřední věstník Evropské unie*, 2017, č. C 327/1 [online]. [cit. 9.7.2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu>.

⁴ Seznamte se s problémem. *Stop dvojí kvalitě*. dTest [online]. [cit. 9.7.2020]. Dostupné z: <https://www.dtest.cz/kampane/dvoji-kvalita/seznamte-se-s-problemem>.

⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 24. dubna 2013, sp. zn. 23 Cdo 3845/2012. Srov. také rozsudek Soudního dvora ze dne 16. 7. 1998, věc C-210/96. Gut Springenheide GmbH a Rudolf Tusky proti Oberkreisdirektor des Kreises Steinfurt – Amt für Lebensmittelüberwachung, ve kterém Soudní dvůr poprvé definoval průměrného spotřebitele jako osobu, která je v dobře informovaná a v rozumné míře pozorná a opatrná, bez nařízení znaleckého posudku či průzkumu veřejného mínění spotřebitelů.

o medializovanou legislativní zkratku. Správně by mělo být využíváno označení „*dvojitá složení výrobků*“.^{6,7}

Aktuální debaty na úrovni Evropské unie začaly již přibližně před deseti lety poté, co Asociace spotřebitelů Slovenska uveřejnila srovnání výrobků zakoupených v osmi zemích Evropské unie.⁸ Testovanými zeměmi byly Německo, Rakousko, Rumunsko, Česká republika, Slovensko, Bulharsko, Maďarsko a Polsko. Provedený test odhalil rozdíly ve složení u zdánlivě stejných výrobků prodávaných pod stejnou značkou, např. u Coca-Coly. Výsledky testu nasvědčují tomu, že v tradičních zemích Evropské unie, tedy v těch, které do ní vstoupily mezi prvními (Německo, Francie apod.), je kvalita potravin vyšší. Naopak ve státech, které do EU vstoupily až později, obsahují potraviny méně kvalitní suroviny. Jedná se např. o Českou republiku, Slovensko a Maďarsko, které vstoupily do EU v roce 2004.⁹

1.1 Testy kvality potravin provedené v ČR

Jak již bylo uvedeno výše, Česká republika byla jednou z prvních zemí, která začala ve větší míře testovat kvalitu potravinových výrobků. Kvalitu potravin testovala např. nezisková organizace dTest nebo Ústav konzervace potravin Vysoké školy chemicko-technologické v Praze, jemuž provedení testu zadalo Ministerstvo zemědělství ČR.

1.1.1 dTest

Nezisková organizace dTest se problémem dvojí kvality potravin a celkově dvojí kvality výrobků podrobně zabývá již od roku 2016. Od té doby provedla porovnání mnoha potravinových i nepotravinových výrobků zakoupených v různých zemích Evropské unie. Jednalo se o sérii dílčích testů kvality jednotlivých druhů potravin probíhajících od srpna 2016 po současnost za použití metody senzorického měření¹⁰ a laboratorních testů odhalujících složení výrobků. Některé potraviny byly porovnávány jen v rámci České republiky a Německa nebo České republiky

⁶ VÍTOVÁ, B. Novelizace směrnice o nekalých obchodních praktikách v návaznosti na problematiku dvojí kvality výrobků. In. ZOUFALÝ, V. *XXVII. Karlovarské právnícké dny*. Praha: Leges, 2019. s. 436.

⁷ Tato práce se bude důsledně držet termínu „*dvojitá kvalita*“, neboť se jedná právě o tolik známý termín.

⁸ SUDOR, K., SUDOROVÁ, D. Neverte jahodám na obale. *SME Domov* [online]. 25.5.2012 [cit. 7.7.2020]. Dostupné z: <https://domov.sme.sk/c/6391125/neverte-jahodam-na-obale.html>

⁹ BARTKOVÁ, L. op. cit. sub. 1, s. 383-387.

¹⁰ Vědecká disciplína používaná k vyvolání, měření a analyzování charakteristik potravin, které jsou vnímány zrakovým, čichovým, chuťovým, sluchovým a hmatovým smyslem, tedy hodnocení potravin bezprostředně našimi smysly.

a Rakouska. Jiné potraviny byly naopak porovnávány šířeji, tedy ve více zemích najednou, konkrétně v České republice, Německu, Rakousku, Polsku a na Slovensku.¹¹

S německou kvalitou byly porovnávány výrobky jako Heinz Tomato Ketchup, čokoládová zmrzlina K-Classic, Meggle Alpenbutter, tuňák Rio Mare a dětské rýžové kreky. Ve většině případů se složení potravin výrazně nelišilo. V případě Heinz Tomato Ketchup a Meggle Alpenbutter byly podle dTestu rozdíly ve složení jen minimální a vše bylo řádně uvedeno na etiketách potravin. Dětské rýžové kreky mají totožné složení v obou porovnávaných zemích, značný rozdíl je ovšem v ceně. Kreky prodávané v České republice jsou dvojnásobně dražší než stejné kreky prodávané v Německu. Rozdíl v ceně na jednotlivých trzích je i v případě čokoládové zmrzliny K-Classic a tuňáka Rio Mare. U obou těchto výrobků byly také odhaleny větší rozdíly ve složení. Tuňák Rio Mare prodávaný v Německu obsahoval rybí filety na rozdíl od tuňáka prodávaného v České republice, který obsahoval pouze rybí kousky, přestože byl dražší. V případě zmrzliny K-Classic dopadl výrobek prodávaný v Česku dokonce lépe než stejný výrobek prodávaný v Německu, neboť obsahoval vyšší procento mléčného tuku i kakaa. V tomto případě si ovšem český spotřebitel za kvalitu připlatí, neboť výrobek prodávaný v České republice je více než o polovinu dražší než jeho německý protějšek.

V rámci česko-německého porovnávání dTest také provedl porovnání mléčných čokolád od různých výrobců. Konkrétně se jednalo o produkty Milka Ganze Haselnüsse, Ritter Sport Whole Hazelnuts, Fin Carré Whole Nut, prodávané v obchodním řetězci Lidl, a K-Classic Edelvollmilchschokolade Ganze Nuss, prodávané v obchodním řetězci Kaufland. Opět nebyly nalezeny žádné velké rozdíly. Jediný produkt, který byl odlišný v obou státech, přestože deklaroval stejné složení, byla Milka čokoláda. Testovací skupinou byla jako lepší shledána Milka prodávaná v České republice s tím, že je chutnější a obsahuje měkčí ořechy.¹² Dále byly porovnávány také snídaňové cereálie Nestlé Nesquik a Choco Boobbles značky K-Classic prodávané v Kauflandu. Rozdílné složení bylo jen v případě Choco Bobbles, přičemž německé verze obou výrobků jsou opět mírně levnější oproti české verzi.¹³

Další potravinou, která byla testována jen v rámci dvou členských států, je hrášek Bonduelle. Tentokrát dTest porovnával hrášek zakoupený u nás a v Rakousku. Při tomto porovnání došel dTest k závěru, že hrášek prodávaný u nás je kvalitnější než hrášek prodávaný v Rakousku, a to především proto, že rakouský hrášek obsahoval vyšší podíl minerální příměsi a také obsah balení

¹¹ Všechna srovnání jsou dostupná na Zjištění dTestu. *Stop dvojí kvalitě*. dTest [online]. [cit. 11.7.2020]. Dostupné z: <https://www.dtest.cz/kampane/dvoji-kvalita/zjisteni-dtestu>.

¹² Test mléčné čokolády s lískovými oříšky 2020. *Časopis dTest*, 2020, č. 5, s. 10-15.

¹³ Snídaňové cereálie. *Časopis dTest*, 2020, č. 1, s. 46-53.

vykazoval dílčí nedostatky, neboť obsahoval několik úlomků a volných slupek. Cenově byly oba porovnávané hrášky shodné.¹⁴

Nezisková spotřebitelská organizace dTest provedla i několik testů, při kterých porovnávala potraviny zakoupené až v 5 státech. Hodnocení byla podrobena např. Nutella, chipsy Lay's, Rama, Coca-Cola a rybí prsty. Pro porovnání Nutelly byly zakoupeny výrobky v Itálii, České republice, Polsku a Německu. Nejlépe dopadl výrobek prodáváný v Německu, který obsahoval vyšší podíl kakaa než výrobky z ostatních zemích, což bylo podle testovací skupiny jasně patrné i na chuti.¹⁵ U chipsů Lay's byly porovnávány výrobky zakoupené u nás, v Německu a Polsku. Hlavním, na co se dTest zaměřil, bylo množství toxické látky akrylamidu, která může vznikat při smažení brambor. Největší množství akrylamidu obsahovala česká verze. Zároveň byly výrobky prodáváné v České republice a Polsku ochuceny méně kvalitními surovinami, jako jsou např. zvýrazňovače chuti, zahušťovadla a fruktóza. Jejich německý protějšek byl oproti tomu ochucen jen paprikou, solí a cukrem.¹⁶ Margarín značky Rama byl porovnáván v rámci České republiky, Polska, Německa, Rakouska a Slovenska. Nejlépe dopadl výrobek prodáváný v Rakousku, neboť obsahoval 80 % tuku. Výrobky ze všech ostatních hodnocených zemí obsahovaly pouze 60 % tuku. Poměrně velké rozdíly byly u jednotlivých výrobků objeveny i v obsahu řepkového oleje. Nejhůře se v tomto porovnání překvapivě umístil margarín prodáváný v Německu.¹⁷ Dvojitá kvalita se potvrdila i v případě Coca-Coly, a to ve způsobu slazení. Produkty určené pro německý, rakouský a polský trh byly slazeny cukrem, oproti tomu výrobky určené pro český a slovenský trh byly slazeny levnější a méně zdravou variantou, tedy fruktózo-glukózovým sirupem.¹⁸ Posledním porovnávaným výrobkem byly rybí prsty Iglo s jejich britským protějškem Birds eye. Rybí prsty prodáváné v České republice obsahují o téměř 10 % více masa než rybí prsty prodáváné ve Velké Británii.¹⁹

¹⁴ Bonduelle Hrášek pro český a rakouský trh. *dTest* [online]. [cit. 12.7.2020]. Dostupné z: <https://www.dtest.cz/clanek-6254/bonduelle-hrasek-pro-cesky-a-rakousky-trh-dtest-12-2016>.

¹⁵ Kruhový test pomazánek Nutella. *dTest* [online]. [cit. 12.7.2020]. Dostupné z: <https://www.dtest.cz/clanek-6256/kruhovy-test-pomazanek-nutella-dtest-10-2016>.

¹⁶ Srovnání paprikových Lay's se sousedy. *dTest* [online]. [cit. 12.7.2020]. Dostupné z: <https://www.dtest.cz/clanek-6660/srovnani-paprikovych-lay-s-se-sousedy-dtest-5-2018>. Srov. také Solené chipsy Lay's pro český a německý trh. *dTest* [online]. [cit. 12.7.2020]. Dostupné z: <https://www.dtest.cz/clanek-6321/solene-chipsy-lay-s-pro-cesky-a-nemecky-trh-dtest-12-2017>.

¹⁷ Srovnání Ramy u nás a u sousedů. *dTest* [online]. [cit. 12.7.2020]. Dostupné z: <https://www.dtest.cz/clanek-6643/srovnani-ramy-u-nas-a-u-sousedu-dtest-4-2018>.

¹⁸ Srovnání Coca-Coly u nás a u sousedů. *dTest* [online]. [cit. 12.7.2020]. Dostupné z: <https://www.dtest.cz/clanek-6659/srovnani-coca-coly-u-nas-a-u-sousedu-dtest-5-2018>.

¹⁹ Rybí prsty. *dTest* [online]. [cit. 12.7.2020]. Dostupné z: <https://www.dtest.cz/clanek-7985/rybi-prsty-dtest-12-2019>.

1.1.2 VŠCHT

Vlastní výzkum kvality výrobků prodávaných v rámci jednotlivých členských států si nechalo provést i Ministerstvo zemědělství ČR. Samotný průzkum provedl Ústav konzervace potravin Vysoké školy chemicko-technologické (VŠCHT) v Praze. V rámci průzkumu bylo porovnáváno 21 výrobků zakoupených v pěti zemích Evropské unie, konkrétně v České republice, Maďarsku, Rakousku, Německu a na Slovensku. Cílem studie bylo porovnat vybrané potraviny a zjistit, zda se se stejným obalem a pod stejným názvem prodávají stejně kvalitní výrobky ve všech vybraných členských státech, tedy zda se na evropském vnitřním trhu objevuje dvojí kvalita potravin či nikoliv.²⁰ Za tímto účelem byly, stejně jako v případě testů prováděných neziskovou organizací dTest, použity laboratorní testy a senzorická měření. Studie odhalila, že pouze 3 testované výrobky byly stejné ve všech zemích. Oproti tomu 13 výrobků vykazovalo rozdíly ve složení a pouze 5 výrobků bylo označeno za jen „mírně odlišné“. V plnění balení se pak lišilo 5 potravinových výrobků, přestože rozměrově byla balení stejně velká, a to např. v případě Jacobs original 3v1.²¹ Mnohdy bylo prokázáno také využití kvalitnějších surovin pro německý trh, a to např. při využití kokosového oleje do M&M's Čokoládového dražé. V ostatních státech byl místo kokosového oleje použit olej palmový, palmojádrový nebo bambucký tuk. Stejně tak v případě Nestea citronového čaje obsahoval německý výrobek více cukru a na rozdíl od výrobků z ostatních porovnávaných států vůbec neobsahoval steviol-glykosidy.^{22, 23}

Velké rozdíly byly objeveny také v případě pizzy Ristorante od Dr. Oetkera. Výrobek prodávaný v Rakousku deklaruje jiné složení než ten samý výrobek prodávaný v České republice, Maďarsku a na Slovensku. Rakouský výrobek také navíc obsahuje o dva plátky mozzarely navíc.²⁴ Největší rozdíl byl ale objeven v Tulip Luncheon meatu. Německý výrobek obsahuje vepřové maso na rozdíl od stejně nazvaného výrobku prodávaného v České republice, který místo vepřového masa obsahuje kuřecí separát. Rozdílné jsou i deklarované výživové hodnoty obou výrobků a stejně tak i podíl masa ve výrobku. Jedná se tak o dva zcela odlišné produkty nazvané stejně, které navíc mají dosti podobný, a tím pádem zaměnitelný obal.²⁵

²⁰ Exkluzivní průzkum MZe o dvojí kvalitě potravin: kuřecí separát místo vepřového v luncheon meatu a méně masa v rybích prstech. *eAGRI* [online]. 11.7.2017 [cit. 12.7.2020]. Dostupné z:

http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2017_exkluzivni-pruzkum-mze-o-dvoji-kvalite.html.

²¹ Ibidem. Testování kvality výrobků stejných obchodních značek prodávaných v ČR a okolních státech EU.

²² Umělá sladidla, která jsou pro člověka nestravitelná.

²³ Op. cit. sub. 21.

²⁴ Ibidem.

²⁵ Ibidem.

1.2 Testy prováděné jinými členskými státy

Kvalita potravin se netestuje jen u nás. Vlastní testy kvality a složení potravin provedlo mnoho členských států Evropské unie. Jednalo se převážně o státy východní Evropy, jako je Slovensko, Slovinsko a Chorvatsko.

1.2.1 Slovensko

Ministerstvo zemědělství a rozvoje venkova Slovenské republiky (MPRV) nechalo v roce 2016 vypracovat porovnání kvality potravin zakoupených na Slovensku a v Rakousku. V rámci tohoto testu porovnála Státní veterinární a potravinová správa Slovenské republiky (ŠVPS) 22 potravinových výrobků. Cílem ŠVPS bylo porovnat co nejširší sortiment potravin od masových výrobků přes čokoládu až po čaje a pomocí sensorických měření porovnat nejen chuť, vůni, složení, celkový vzhled, ale také obaly výrobků a informace na nich uvedené. Pomocí laboratorní analýzy bylo zkoumáno a porovnáváno složení výrobků. Na základě nasbíraných dat byly výrobky rozděleny do 3 skupin podle toho, jak velké byly rozdíly mezi jednotlivými potravinami. U 9 z potravinových výrobků nebyl zjištěn žádný zásadní rozdíl v porovnávaných ukazatelích. Jednalo se např. o Toffifee, kávu Nescafé a Milka čokoládu. V kategorii výrobků, u nichž byly zjištěny jen malé rozdíly, které kvalitu ovlivňují v menším rozsahu, byly pouze tři potravinové výrobky, a to vepřové maso ve vlastní šťávě, Frankfurtské párky a delikatesní vařená šunka. Poslední kategorii tvořily potravinové výrobky, ve kterých byly zjištěny větší rozdíly, které kvalitu potravin ovlivňují značně. Jednalo se např. o rybí prsty, pomerančovou limonádu Clever, Coca-Colu a dokonce i mletou skořici. Celkově do této kategorie spadalo 10 potravin, jednalo se tak o nejrozsáhlejší kategorii.²⁶ I slovenský test tedy existenci dvojí kvality jasně prokázal.

1.2.2 Slovinsko

Ve Slovinsku provedla test kvality potravin Slovinská spotřebitelská organizace Zveza potrošnikov Slovenije (ZPS). Test byl uskutečněn v roce 2017 a jeho cílem bylo dokázat existenci dvojí kvality potravin na jednotném trhu Evropské unie. V rámci testu bylo porovnáváno 32 potravinových produktů, které byly záměrně vybrány tak, aby z větší části odpovídaly potravinám, které už byly porovnávány v rámci testů kvality provedených v České republice a na

²⁶ Závěrečná správa porovnania kvality potravín v Rakúsku a na Slovensku. *Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky* [online]. [cit. 12.7.2020]. Dostupné z: <https://www.mpsr.sk/?navID=1&id=11185>.

Slovensku. K porovnávání produktů byla stejně jako v testech prováděných v České republice a na Slovensku použita senzorická analýza a laboratorní rozbor složení potravin. Na základě výsledků pak byly potravinové výrobky rozděleny do dvou kategorií. První obsahovala potraviny, u kterých nebyly zjištěny žádné zásadní rozdíly. Do této kategorie se zařadila např. káva Nescafé, Nestlé Nesquik a Toffifee. Druhá kategorie obsahovala potraviny, které už vykazovaly větší rozdíly. Tato kategorie byla následně rozdělena do tří podkategorií podle toho, jaký dopad měly zjištěné rozdíly na kvalitu těchto potravin. První podkategorie obsahovala výrobky, které sice rozdílné jsou, ale ne natolik, aby to mělo větší vliv na kvalitu. Šlo především o rozdílný vzhled obalů a zařadil se do ní např. čaj Teekanne. Druhá podkategorie již obsahovala výrobky, u nichž byly zjištěny větší rozdíly ve složení, které potvrzují existenci dvojí kvality na evropském trhu. Stejně jako u testů provedených v České republice se do této kategorie zařadila Coca-Cola a Milka čokoláda. Nejvíce zajímavými jsou ale nepochybně výsledky porovnání potravin, které se zařadily do třetí podkategorie. Tato obsahovala 3 produkty, Rio Mare Paté, jahodový jogurt značky Mifina a mléčnou čokoládu Riquet, které je na území Slovinska možné zakoupit ve dvou variantách, přičemž jedna je vždy svým složením a kvalitou shodná se svým rakouským protějškem. Varianta prodávaná pouze ve Slovinsku byla vždy méně kvalitní. Mezi oběma variantami byl kromě složení a kvality i rozdíl cenový. Spotřebitel, který má zájem si ve Slovinsku zakoupit produkt rakouské kvality, si tak opět musí připlatit.²⁷

Ze zjištění spotřebitelské organizace Zveza potrošnikov Slovenije lze vyvodit, že v Rakousku jsou prodávány kvalitnější masové a mléčné výrobky než ve Slovinsku. Ve většině případů jsou ovšem tyto kvalitnější rakouské produkty také dražší. Existence dvojí kvality jako takové tak byla nepochybně prokázána.²⁸

1.2.3 Chorvatsko

Dalším důležitým testem kvality potravinových ale i nepotravinových výrobků je test, který nechala provést místopředsedkyně Progresivní aliance socialistů a demokratů v Evropském parlamentu, Biljana Borzan. Testování kvality potravin se uskutečnilo v roce 2017 a bylo při něm využito také metody senzorické analýzy a laboratorních testů. Testovány byly potraviny a výrobky prodávané na chorvatském a německém trhu. Studie odhalila, že více než 50 % testovaných výrobků má odlišné složení na jednotlivých trzích. Pouze 4 testované výrobky (15 %)

²⁷ Projektna naloga: Preverjanje dvojne kakovosti živil, *Pri tretjini izdelkov zaznali razlike* [online]. 14.7.2017 [cit. 12.7.2020]. Dostupné z: <https://www.zps.si/index.php/mediji/8568-pri-tretjini-izdelkov-zaznali-razlike>.

²⁸ Ibidem.

byly shodné na chorvatském i německém trhu.²⁹ Největší rozdíly v kvalitě byly nalezeny u Wudy kuřecích párků, které v obou státech deklarují, že jsou vyrobeny z kuřecího a krůtího masa. V Německu jsou prodávány s 62% podílem kuřecího a krůtího masa. Oproti tomu v Chorvatsku, byť je deklarováno stejné složení, jsou vyrobeny z vykostěného masa, které podle právních předpisů EU nespadá do definice masa.³⁰ Senzorická analýza produktu také odhalila rozdíly v chuti, barvě a textuře párků. U všech výše uvedených produktů byla prokázána vyšší kvalita potravin na německém trhu.³¹

Další významný rozdíl ve složení byl objeven u dětské výživy Hipp - bio rýže. Chorvatský produkt obsahuje nižší podíl zeleniny a vyšší podíl rýže než jeho německý protějšek. Zároveň také chorvatský produkt vůbec neobsahuje brambory, které německý výrobek obsahuje.³² Rozdíly ve složení byly objeveny i v případě Nutelly a jogurtu Activie. Během studie se také ukázalo, že přes 50 % testovaných produktů bylo na chorvatském trhu prodáváno za vyšší cenu než stejné produkty na trhu německém, a to i přesto, že jsou méně kvalitní.³³ I tato studie tedy poskytla přesvědčivé důkazy o tom, že se k chorvatským občanům v rámci Evropské unie přistupuje jako k *občanům druhé kategorie*^{34,35}.

1.3 Postoj Evropské unie ke dvojí kvalitě potravin

Na jednotlivá porovnání kvality potravin prováděná členskými státy reagovala Evropská komise³⁶ v roce 2016 ve svých Pokynech k provedení/uplatňování směrnice 2005/29/ES

²⁹ Istraživanje kvalitete nailz gled istih proizvoda na tržištima starih i novih država članica EU – Rezultati. [online]. 1.10.2017 [cit. 16.7.2020]. Dostupné z: <https://biljanaborzan.eu/wp-content/uploads/2017/09/JEDNA-UNIJA-JEDNA-KVALITETA-rezultati-istraz%CC%8Civanja-13.9.2017..pdf>.

³⁰ Příloha I bod 1.1 Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 853/2004 ze dne 29. dubna 2004, kterým se stanoví zvláštní hygienická pravidla pro potraviny živočišného původu. *Úřední věstník L 139*, 30/04/2004 S. 0055 – 0205.

³¹ Op. cit. sub. 29.

³² Borzan i HAH objavili rezultate istraživanja kvalitete proizvoda za Hrvatsku i Njemačku. [online]. 1.9.2017 [cit. 16.7.2020]. Dostupné z: <https://biljanaborzan.eu/jednaka-kvaliteta-proizvoda/borzan-i-hah-objavili-rezultate-istrazivanja-kvalitete-proizvoda-za-hrvatsku-i-njemacku/>.

³³ Op. cit. sub. 29.

³⁴ Viz podkapitola 1.4 této práce.

³⁵ Op. cit. sub. 32.

³⁶ Postoj Evropské unie a především Evropské komise ke dvojí kvalitě potravin a jiných výrobků se v průběhu let postupně měnil. V roce 2012 ve své odpovědi na interpelaci tehdejší europoslankyně Olgy Sehnalové Evropská komise uvedla, že k rozdílům ve složení a ceně potravin může docházet na základě chuťových preferencí spotřebitelů, a že roli hrají i technické specifikace výrobních linek, dostupnost potřebných surovin a také finanční očekávání spotřebitelů. Evropská komise se tedy zastala výrobců uvádějících na trh v jednotlivých členských státech různé kvalitní potraviny. Zároveň ovšem přislíbila, že v budoucnu bude i nadále věnovat pozornost dalším výsledkům, které přinesou prováděné testy kvality potravin (Rozdíly v kvalitě výrobků stejné značky a stejného balení. [online]. [cit. 16.7.2020]. Dostupné z: https://sehnalova.cz/soubory/Olga_Sehnalova_Prehled_cinnosti_dvoji_kvalita_04_2019.pdf).

o nekalých obchodních praktikách ze dne 25. května 2016, jejichž účelem bylo usnadnění uplatňování Směrnice o nekalých obchodních praktikách za pomoci poskytnutí určitého vodítka ohledně klíčových pojmů a také poskytnutí příkladů z praxe Soudního dvora Evropské unie.³⁷ V pokynech se Evropská komise výrobců určitým způsobem zastává a uvádí, že rozdílnost ve složení zdánlivě stejných výrobků na jednotlivých trzích členských států Evropské unie je ospravedlnitelná, neboť výrobci jsou oprávněni měnit složení svých produktů s ohledem na specifika trhů a chuťových preferencí spotřebitelů jednotlivých členských států. Podle Evropské komise je ovšem nutné, aby v případě potravin s rozdílným složením byly na obalech uvedeny řádné a pravdivé informace, jinak by mohlo jít o porušení ustanovení čl. odst. 1 písm. b) SNOP, pokud by takové jednání mohlo průměrného spotřebitele vést k přijetí rozhodnutí o obchodní transakci, které by jinak neučinil.³⁸ Z uvedeného vyplývá, že pokud se od sebe produkty a potraviny složením liší, ale tento fakt je uveden na obalu, je dvojitá kvalita potravin podle Evropské komise v pořádku. Většina spotřebitelů s tímto názorem ovšem nesouhlasí a naopak se domnívá, že dvojitá kvalita potravin je jen jedním ze způsobů, jak se výrobci potravin snaží při výrobě ušetřit.³⁹

Chuťovými preferencemi spotřebitelů a nutností přizpůsobit své potravinové výrobky gastronomickým tradicím v jednotlivých členských státech argumentují i samotní výrobci, kteří výrobky v různé kvalitě na jednotný evropský trh distribuují. Jedná se o tzv. princip „*mysli globálně, jednej lokálně*“.⁴⁰ Jednotný evropský trh EU je přitom dostatečně velký na to, aby se v něm vyskytovaly různé chuťové preference spotřebitelů v jednotlivých členských státech. Výrobci je mohou jen těžko ovlivnit tím, že by do daného členského státu dlouhodobě dováželi méně kvalitní výrobky, neboť chuťové preference se odvíjí od prostředí a dlouhodobých kulturních zvyklostí.⁴¹ Přinejmenším by k takovému „*vychování spotřebitele*“ nestačilo 30 let, po kterých se na území Evropské unie dvojitá kvalita objevuje, jak bylo uvedeno výše. Na základě uvedeného by se tedy dalo přisvědčit názoru Evropské komise, že rozdílnými chuťovými preferencemi spotřebitelů je možné určitým způsobem ospravedlnit méně kvalitní složení potravin

³⁷ Pokyny k provedení/uplatňování směrnice 2005/29/ES o nekalých obchodních praktikách ze dne 25.5.2016. SWD (2016) 163 Final. [online]. [cit. 7.7.2020]. Dostupné z databáze: <https://eur-lex.europa.eu>.

³⁸ Ibidem.

³⁹ Výzkum: český spotřebitel žádá stejně kvalitní potraviny jako evropský. *Státní zemědělská a potravinářská inspekce*. [online]. [cit. 11.7.2020]. Dostupné z: <https://www.szpi.gov.cz/clanek/tz-2016-vyzkum-cesky-spotrebitel-zada-stejne-kvalitni-potraviny-jako-evropsky.aspx>.

⁴⁰ SISTO, R., PELLEGRINI, G., LA SALA, P. Op. cit. sub. 3.

⁴¹ Srov. METIN, I., KIZGIN, Y. Multinational Fast Food Chains' "Global Think, Local Act Strategy" and Consumer Preferences in Turkey. *International Journal of Marketing Studies*. 2015, 7(1), [online]. [cit. 13.1.2021]. Dostupné z: [doi:10.5539/ijms.v7n1p106](https://doi.org/10.5539/ijms.v7n1p106).

v jednotlivých členských státech. Svědčí o tom i průzkum neziskové organizace dTest, která v roce 2016 testovala chuťové preference spotřebitelů. Během testování se prokázalo, že čeští spotřebitelé skutečně preferují potraviny prodávané u nás, byť jsou méně kvalitní než potraviny prodávané v Německu.⁴²

Důležitým milníkem byl projev tehdejšího předsedy Evropské komise Jean-Claude Junckera o stavu Evropské unie ze dne 13. září 2017, ve kterém prohlásil, že není přijatelné, aby občanům v některých členských státech byly pod stejnou značkou a ve stejném balení prodávány potraviny nižší kvality.⁴³ V tomto projevu zároveň tehdejší předseda Juncker odkázal na pokyny, které byly následně vydány dne 29. září 2017, a které se už přímo týkaly dvojí kvality výrobků s konkrétním zaměřením na potraviny.⁴⁴ Tyto pokyny obsahují především návod jak posuzovat konkrétní případy dvojí kvality potravin. Evropská komise však v pokynech opět zdůrazňuje, že dvojí kvalita potravin je ospravedlnitelná, neboť: *„Je skutečně běžné, že provozovatelé potravinářských podniků uzpůsobují své výrobky místním spotřebitelským preferencím a jiným podmínkám. Provádí se zejména sensorické optimalizace, aby se vyhovělo stravovacím zvyklostem, které se mohou mezi jednotlivými regiony velmi lišit. Navíc mohou existovat objektivní rozdíly v zásobování vzhledem k zeměpisné a/nebo sezónní dostupnosti surovin (či specifickým místním požadavkům), které ovlivní složení a/nebo chuť výrobků a kterým se proto výrobci mohou jen obtížně vyhnout. Může docházet také k zavádění nových receptur v zájmu zohlednění technického pokroku nebo politik v oblasti nutriční reformulace, což nelze technicky ani ekonomicky provádět současně na všech trzích. A konečně mohou provozovatelé potravinářských podniků také přizpůsobit složení výrobků cenové pružnosti místní poptávky.“*⁴⁵ Zároveň je však podle Evropské komise nutné si uvědomit, že spotřebitelé *a priori* nepředpokládají, že potraviny prodávané pod konkrétní značkou se budou lišit ve svém složení, chuti nebo jiných parametrech.⁴⁶

1.3.1 Test Evropské komise

Evropská komise se v reakci na testy kvality potravin provedených v jednotlivých členských státech také rozhodla zpracovat vlastní studii rozdílů ve složení potravinových výrobků. Studie

⁴² Rozdílná kvalita potravin v EU. *dTest* [online]. [cit. 9.7.2020]. Dostupné z: <https://www.dtest.cz/clanek-5156/rozdilna-kvalita-potravin-v-eu>.

⁴³ Dvojí kvalita potravinářských výrobků: Evropská komise vydala pokyny, které členským státům pomohou v boji s nekalými obchodními praktikami. *Evropská komise* [online]. 26.9.2017 [cit. 16.7.2020]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_17_3403.

⁴⁴ Oznámení komise o uplatňování právních předpisů EU v oblasti potravin a ochrany spotřebitele v případech dvojí kvality výrobků – konkrétní případ potravin (2017/C 327/01). Op. cit. sub. 3.

⁴⁵ *Ibidem*.

⁴⁶ *Ibidem*.

byla provedena za účelem získání lepšího povědomí o dvojí kvalitě potravin v rámci vnitřního trhu Evropské unie. V rámci testu bylo vybráno 128 různých druhů potravin, které jsou prodávány napříč členskými státy. Testováno tak bylo téměř 1 400 potravinových výrobků zakoupených v devatenácti členských státech Evropské unie. Studii provedlo Společné výzkumné středisko (JRC).⁴⁷ Bylo porovnáváno složení deklarované na obalu výrobků, obsah jednotlivých surovin ve výrobcích a také vzhled přední strany obalu.⁴⁸ K účasti na studii byly vyzvány všechny členské státy Evropské unie. V rámci studie bylo testováno i mnoho potravin, které byly již předtím testovány členskými státy, a to z toho důvodu, že z již proběhlých testů složení potravin se nedalo dostatečně spolehlivě vycházet, neboť každý byl prováděn sice obdobnými, ale ne totožnými metodami.⁴⁹ Výsledky testů tak nemohly dostatečně odrážet dvojí kvalitu potravin na celoevropském vnitřním trhu. Příkladem je např. Milka čokoláda, která byla při porovnání dTestu hodnocena jako jedna z nejvíce rozdílných potravin, kdežto v porovnání, které provedla Státní veterinární a potravinářská správa Slovenské republiky, byla Milka čokoláda hodnocena jako potravina, která je na jednotlivých trzích členských států prodávána bez významnějších rozdílů ve složení a kvalitě.

Všech 128 testovaných druhů potravin, které bylo následně rozděleno do devíti kategorií podle toho, zda přední strana obalu a složení produktu bylo „*identické*“, „*podobné*“, nebo „*rozdílné*“. Přední strana obalu byla vizuálně zkoumána a hodnocena skupinou posuzovatelů, aby se zabránilo snížení účinku individuálního vnímání grafického designu jednotlivce. Přesto nelze vyloučit určitou odchylku ve výsledcích testů.⁵⁰ Dalším zkreslujícím faktorem je překlad názvů přísad v jednotlivých členských státech. Tým JRC se snažil co nejvíc harmonizovat používanou terminologii, ovšem opět nelze vyloučit drobnou odchylku.⁵¹ V rámci studie bylo zjištěno, že 9 % testovaných potravin mělo rozdílné složení, přestože byly na trhu prezentovány jako totožné výrobky, 22 % výrobků pak mělo odlišné složení a podobný obal. Dostatečně viditelný rozdíl v obalech potravin, signalizující odlišné složení, byl zjištěn u 27 % testovaných výrobků. Studie také ukázala, že pouze 23 % výrobků bylo totožných ve všech testovaných členských státech.⁵²

⁴⁷ Interní vědecký útvar Komise EU pro sdílení vědeckých poznatků.

⁴⁸ Results of an EU wide comparison of quality related characteristics of food products. European commission. [online]. [cit. 10.7.2020]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/results-eu-wide-comparison-quality-related-characteristics-food-products>.

⁴⁹ Ibidem.

⁵⁰ Ibidem.

⁵¹ Ibidem

⁵² Tisková zpráva Evropské komise ke studii, která posuzuje rozdíly ve složení potravinových výrobků EU. Evropská komise. [online]. 24.7.2019 [cit. 10.7.2020]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_19_3332.

Oproti výše uvedeným testům kvality potravin obsahovala studie také komentáře jednotlivých výrobců testovaných produktů. Ve většině případů výrobci argumentovali opět tím, že musí respektovat různé spotřebitelské zvyky, nároky a chutě, a proto je složení v různých zemích odlišné.⁵³ Studie zároveň neodhalila žádný konzistentní vzorec diferenciací složení jednotlivých potravinových výrobků podle geografického umístění členských států, ve kterých jsou potraviny prodávány.⁵⁴ V souvislosti s výsledky studie Evropská komise zdůraznila, že i přesto, že byla dokázána dvojitá kvalita potravin, nelze automaticky tvrdit, že veškeré potravinové výrobky jsou v rámci Evropské unie prodávány v různé kvalitě.⁵⁵

1.4 Dílčí shrnutí

Dvojitá kvalita potravin je obchodní praktika, která spočívá v uvádění takových potravin na trh, které mají odlišné složení, i když jsou prodávány pod stejnou značkou a ve stejném nebo zaměnitelném obalu v rámci různých částí jednotného trhu Evropské unie. V některých členských státech jsou tak spotřebitelům prodávány méně kvalitní potraviny, než které by nakoupili v jiných částech jednotného trhu Evropské unie. V průběhu posledních 5 let bylo provedeno mnoho testů porovnávajících složení a kvalitu potravinových výrobků a bylo nade vše pochybnost prokázáno, že v rámci jednotného trhu Evropské unie jsou skutečně potraviny prodávány pod stejnou značkou a ve stejném či zaměnitelném obalu, které ale nemají stejné složení. Přesto, že jsou tyto výrobky méně kvalitní, stojí stejně a mnohdy i více, než jejich kvalitnější protějšky.

Oproti očekávání však bylo v rámci testů kvality potravin prokázáno, že se nejedná o rozdělení na východní a západní trh, kdy na západní část jednotného trhu Evropské unie by měly být dováženy kvalitnější potraviny než do východních zemí. Stejně tak nejde o rozdělení na „staré“ a „nové“ členské státy. Rozdílnost v kvalitě potravin je poměrně nahodilá a nevykazuje znaky žádného konstantního geografického či jiného vzorce. Zároveň lze také tvrdit, že kvalita potravin v rámci jednotného trhu Evropské unie není jen dvojitá. Bylo prokázáno, že výrobci, kteří na jednotlivé trhy členských států dováží různě kvalitní výrobky, často modifikují složení výrobků pro každý členský stát odlišně. Nejedná se tedy o dvě varianty (jednu kvalitní a jednu nekvalitní) jednoho výrobku, nýbrž o několik variant, které se od sebe v různé míře liší ve složení i ceně.

⁵³ Results of an EU wide comparison of quality related characteristics of food products. European commission. [online]. [cit. 10.7.2020]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/results-eu-wide-comparison-quality-related-characteristics-food-products>.

⁵⁴ Ibidem.

⁵⁵ Ibidem.

Důsledkem výše uvedeného vznikají v Evropské unii tzv. spotřebitelé druhé kategorie, což odporuje hlavním demokratickým zásadám Evropské unie, jimiž jsou členské státy vázány – konkrétně zásadě ustanovení čl. 9 SEU, tedy že: *„Ve všech svých činnostech dodržuje Unie zásadu rovnosti svých občanů, kterým se dostává od jejích orgánů, institucí a jiných subjektů stejné pozornosti. Občanem Unie je každá osoba, která má státní příslušnost členského státu. Občanství Unie doplňuje občanství členského státu, nenahrazuje jej.“* Z tohoto důvodu je třeba problém dvojí kvality řešit především na úrovni unijního práva, které se následně promítne i ve vnitrostátním právu jednotlivých členských států.

2 Dvojitá kvalita potravin v právní úpravě

Tato část práce se zaměřuje na právní úpravu dvojí kvality potravin na unijní i české úrovni. Směrnice o nekalých obchodních praktikách bude popsána za stavu před nabytím účinnosti Směrnice o posílení práv spotřebitele, neboť v tomto již neúčinném znění je SNOP transponována do zatím stále účinného znění Zákona o ochraně spotřebitele. V této části práce bude popsána i struktura SNOP, jejíž hlavní rysy zůstaly zachovány i po novele SNOP.

Problematika dvojí kvality potravin spadá na úrovni evropského práva především do působnosti Směrnice o nekalých obchodních praktikách a také tzv. obecné nařízení o potravinovém právu⁵⁶, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se jím Evropský úřad pro bezpečnost potravin, a které stanovuje postupy týkající se bezpečnosti potravin. Toto nařízení má zajistit, aby na vnitřní trh Evropské unie byly uváděny jen bezpečné potraviny a aby spotřebitelé nebyli uváděni v omyl ohledně složení a vlastností potravinových výrobků, tedy aby měl spotřebitel dostatek informací o potravinách nabízených k prodeji. Dále se na dvojitou kvalitu potravin vztahuje tzv. nařízení o poskytování informací o potravinách spotřebitelům⁵⁷, které prakticky sleduje stejný cíl jako obecné nařízení o potravinovém právu, neboť právě v něm jsou stanovena obecná pravidla pro označování potravin, která nařízení o poskytování informací o potravinách spotřebitelům konkretizuje a doplňuje. Nařízení mimo jiné obsahuje povinnost výrobců uvádět na obaly potravinových výrobků úplný seznam složek, a to právě za účelem toho, aby měl spotřebitel úplné informace o složení daného potravinového výrobku, a mohl tak učinit dostatečně informované rozhodnutí o jeho případné koupi.⁵⁸

Hlavním právním předpisem pro dvojitou kvalitu potravin je v českém právním řádu Zákon o ochraně spotřebitele. Dále na dvojitou kvalitu potravin dopadá zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, v platném znění, který mimo jiné upravuje povinnost obchodníků pravdivě informovat o složení potravin

⁵⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 ze dne 28. ledna 2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin.

⁵⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1169/2011 ze dne 25. října 2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006 a (ES) č. 1925/2006 a o zrušení směrnice Komise 87/250/EHS, směrnice Rady 90/496/EHS, směrnice Komise 1999/10/ES, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/13/ES, směrnice Komise 2002/67/ES a 2008/5/ES a nařízení Komise (ES) č. 608/2004.

⁵⁸ Oznámení komise o uplatňování právních předpisů EU v oblasti potravin a ochrany spotřebitele v případech dvojí kvality výrobků – konkrétní případ potravin (2017/C 327/01). Op. cit. sub. 3.

na obalu.⁵⁹ Zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů, v platném znění, se sice nevztahuje přímo k podnikatelské činnosti a jejím výsledným produktům, ale reguluje reklamu, jakožto nejdůležitější informační a propagační nástroj.⁶⁰

2.1 Směrnice o nekalých obchodních praktikách

Přijetí Směrnice o nekalých obchodních praktikách bylo výsledkem procesu rozdělení práva na ochranu hospodářské soutěže v rámci Evropské unie na dvě větve⁶¹, a to na úpravu chránící spotřebitele a úpravu chránící soutěž mezi soutěžiteli.⁶² Důvodem pro rozdělení právní úpravy na větev chránící spotřebitele (vztahy B2C) a na větev chránící soutěžitele (vztahy B2B) byla především skutečnost, že právní předpisy jednotlivých členských států Evropské unie v oblasti nekalých obchodních praktik jsou často velmi rozdílné a jako takové mohou vést k narušení hospodářské soutěže na vnitřním trhu Evropské unie, neboť vedou k nejistotě jak soutěžitelů tak i spotřebitelů.⁶³ Směrnice o nekalých obchodních praktikách tak byla přijata za účelem sblížit právní předpisy jednotlivých členských států o deliktích nekalých obchodních praktikách, včetně klamavé reklamy, které přímo ovlivňují spotřebitele v rozhodnutí o obchodní transakci, a tím nepřímou chrání i soutěžitele před soutěžiteli, kteří pravidla nastolená směrnicí nedodržují, čímž zaručuje korektní hospodářskou soutěž.⁶⁴ Směrnice o nekalých obchodních praktikách tak prakticky poskytuje ochranu všem účastníkům vnitřního trhu Evropské unie.⁶⁵ Soudní dvůr

⁵⁹ POKORNÁ, J., VEČERKOVÁ, E., LEVICKÁ, T., DUDOVÁ, J. *Ochrana spotřebitele proti nekalým obchodním praktikám podnikatelů*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 17-18.

⁶⁰ POKORNÁ, J., VEČERKOVÁ, E., LEVICKÁ, T., DUDOVÁ, J. Op. cit. sub. 59, s. 18.

⁶¹ Prvním předpisem v oblasti práva proti nekalé soutěži byla směrnice Rady 84/450/EHS ze dne 10. září 1984 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se klamavé reklamy, která chránila spotřebitele i soutěžitele. Tato směrnice byla novelizována směrnicí Evropského parlamentu a Rady 97/55/ES ze dne 6. října 1997, kterou se mění směrnice 84/450/EHS o klamavé reklamě tak, aby zahrnovala i srovnávací reklamu. Věcná působnost se tak rozšířila, ovšem okruh chráněných osob zůstal stejný. Dlouhou dobu tedy byli spotřebitelé a soutěžitelé na úrovni evropského práva chráněni stejným právním předpisem. Změnu přineslo právě až přijetí Směrnice o nekalých obchodních praktikách a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/114/ES ze dne 12. prosince 2006 o klamavé a srovnávací reklamě – kodifikované znění. (Srov. ONDREJOVÁ, D., SEHNÁLEK, D. *Nekalosoutěžní reklama a nekalé obchodní praktiky v české i evropské právní úpravě a judikatuře*. Praha: Leges, 2018, s. 53. Srov. také HENNING-BODEWIG, F. *International Handbook on Unfair Competition*. Verlag C.H. Beck, Germany, 2013, s. 50).

⁶² Srov. ONDREJOVÁ, D., SEHNÁLEK, D. Op. cit. sub. 61, s. 53. V knize je rozdělení větví připisováno již směrnicí Evropského parlamentu a Rady 97/55/ES ze dne 6. října 1997 a stejně tak i zúžení účastníků. Jde ovšem o omyl.

⁶³ Srov. Bod 3 a 4 preambule SNOP.

⁶⁴ Preambule bod 6, 7 a 8 SNOP.

⁶⁵ ONDREJOVÁ, D., SEHNÁLEK, D. Op. cit. sub. 61, s. 123. Srov. KEIRSBLICK, B. *The New European Law of Unfair Commercial Practices and Competition Law. The United Kingdom*. Oxford: Hart Publishing Ltd., 2011, s. 247.

Evropské unie zároveň rozšířil dopad SNOP i na jednání pojišťoven působících jako veřejnoprávní subjekty⁶⁶ a příslušníky svobodných povolání.⁶⁷

Směrnice o nekalých obchodních praktikách vymezuje nekalé obchodní praktiky obchodníků vůči spotřebitelům a člení je na klamavé a agresivní.⁶⁸ Směrnice byla přijata v režimu maximální harmonizace. Členské státy tak vnitrostátními předpisy nemohou v oblasti obchodních praktik z hlediska ochrany ekonomického chování spotřebitele poskytovat větší ochranu, než jakou jim poskytuje sama Směrnice o nekalých obchodních praktikách.⁶⁹ To má za následek poskytnutí vyššího stupně právní jistoty a to nejen samotným spotřebitelům, ale i dohlížejícím správním orgánům a také obchodníkům, jakožto soutěžitelům. Maximální harmonizací, stanovením charakteristik nekalých obchodních praktik a výčtem zakázaných obchodních praktik v černé listině totiž Směrnice o nekalých obchodních praktikách brání členským státům v rozšiřování rozsahu jednání postihovaných jako zakázané deliktivní nekalé jednání vůči spotřebiteli.⁷⁰ Tím je obchodníkům umožněno snazší přeshraniční poskytování služeb, prodej výrobků a provádění kampaní bez nutnosti kontroly souladu daného jednání s přeshraničními národními úpravami.⁷¹

Velmi důležité pro oblast působnosti Směrnice o nekalých obchodních praktikách je také ustanovení čl. 3 odst. 4 SNOP: „*V případě rozporu mezi ustanoveními této směrnice a jinými pravidly Společenství, která upravují určité aspekty nekalých obchodních praktik, jsou tato jiná pravidla Společenství pro tyto určité aspekty rozhodná a použijí se.*“ Jedná se o jakousi konfliktní klauzuli.⁷² Toto ustanovení Směrnici o nekalých obchodních praktikách v podstatě staví na pozici subsidiárního právního předpisu v rámci Evropské unie. Je však vhodné zmínit, že subsidiarita SNOP se vztahuje pouze na evropské právní předpisy, nikoliv na právní předpisy národní.⁷³ Ustanovení jiného právního předpisu má přednost, pokud jsou kumulativně splněny následující podmínky: (i) dotýčný předpis je právním předpisem EU, (ii) upravuje určitý aspekt obchodních praktik a (iii) mezi oběma ustanoveními existuje rozpor nebo se obsah ustanovení překrývá

⁶⁶ Rozhodnutí Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 3. října 2013, věc. C-59/12. BKK Mobil Oil Körperschaft des öffentlichen Rechts v. Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV.

⁶⁷ Rozhodnutí Soudního dvora (třetího senátu) ze dne ze dne 17. října 2013, C-391/12. RLvS Verlagsgesellschaft mbH v. Stuttgarter Wochenblatt GmbH.

⁶⁸ PATEK, D. Bude spotřebitel vytlačen z práva nekalé soutěže? *Obchodní právo*. Praha: 2009, č. 10, s. 22-29.

⁶⁹ Ustanovení čl. 3 odst. 5 SNOP proto členským státům poskytuje možnost po dobu 6 let ode dne 12. června 2007 i nadále uplatňovat vnitrostátní předpisy, které spotřebitelům poskytovaly vyšší právní ochranu než SNOP. Tato opatření mohla být dále prováděna za účelem naplnění cílů stanovených směrnicemi v režimu minimální harmonizace a členské státy měly možnost zažádat, aby mohly opatření využívat i po uplynutí šestileté lhůty.

⁷⁰ Srov. preambule bod 3 a 4 SNOP. Srov. také PATEK, D. Bude spotřebitel vytlačen z práva nekalé soutěže? Op. cit. Sub. 68, s. 22-29.

⁷¹ PATEK, D. Bude spotřebitel vytlačen z práva nekalé soutěže? Op. cit. Sub. 68, s. 22-29.

⁷² HENNING-BODEWIG, F. Op. cit. Sub 61, s. 52.

⁷³ PATEK, D. *Právo proti nekalé soutěži*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020, s. 34-35.

s obsahem SNOP tím, že upravuje určité jednání podrobněji anebo se vztahuje k určitému odvětví.⁷⁴

2.1.1 Věcná působnost Směrnice o nekalých obchodních praktikách

Jedním z primárních cílů Směrnice o nekalých obchodních praktikách je podle ustanovení čl. 3 odst. 1 SNOP ochrana spotřebitele⁷⁵, do její působnosti tak spadají obchodní praktiky obchodníků zaměřené na spotřebitele, které jsou směrnici definovány jako „jednání, opomenutí, chování nebo prohlášení, obchodní komunikace včetně reklamy a uvedení na trh ze strany obchodníka přímo související s propagací, prodejem nebo dodáním produktu spotřebiteli“ [čl. 2 písm. d) SNOP].⁷⁶ Směrnice o nekalých obchodních praktikách dopadá i na internetové obchodní praktiky na sociálních sítích nebo internetových srovnávacích stránkách, na činnosti ohledně vymáhání pohledávek apod., a to i přesto, že tyto praktiky nejsou ve SNOP přímo uvedeny.⁷⁷ SNOP se tak vztahuje na vztahy B2C⁷⁸ online i offline.⁷⁹

Směrnice o nekalých obchodních praktikách zahrnuje jen ty praktiky obchodníků, které mají dopad na ekonomická rozhodnutí spotřebitelů. Neupravuje právní požadavky na vkus a slušnost, neboť tyto jsou v jednotlivých členských státech příliš rozdílné na to, aby byly regulovány na úrovni evropského práva (preambule bod 7 SNOP). Stejně tak směrnice nedopadá na právní úpravu bezpečnosti produktů a zdravotní nezávadnosti (čl. 3 odst. 3 SNOP). Oblast působnosti směrnice je upravena poměrně široce. Dvojí kvalita potravin tak do působnosti SNOP spadá právě proto, že se jedná o obchodní praktiku, která bez pochyby ekonomická jednání spotřebitelů ovlivňuje. Pokud by spotřebitelé věděli o rozdílném složení a nižší kvalitě, pravděpodobně by si daný produkt nezakoupili. V ustanovení čl. 3 odst. 1 SNOP je stanoveno, že se Směrnice o nekalých obchodních praktikách vztahuje nejen na praktiky obchodníků vůči spotřebitelům v předmluvní fázi před obchodní transakcí, při plnění smlouvy v průběhu obchodní transakce, ale i na jednání a události, ke kterým dochází až po zániku smluvního vztahu po obchodní transakci. Problematika dvojí kvality potravin přitom spadá do fáze předmluvní. Zároveň se směrnice

⁷⁴ Pokyny k provedení/uplatňování směrnice 2005/29/ES o nekalých obchodních praktikách ze dne 25.5.2016. SWD (2016) 163 Final. Op. cit. sub. 39.

⁷⁵ Srov. také ustanovení čl. 1 SNOP, jehož celé znění zní: „Účelem směrnice je přispět k řádnému fungování vnitřního trhu a dosáhnout vysoké úrovně ochrany spotřebitele sblížením právních a správních předpisů členských států týkajících se nekalých obchodních praktik, které poškozují ekonomické zájmy spotřebitelů.“

⁷⁶ ONDREJOVÁ, D, SEHNÁLEK, D. Op. cit. sub. 61, s. 121.

⁷⁷ Srov. ibidem.

⁷⁸ Vztahy Business-to-consumer, tedy obchodní vztahy mezi obchodníkem a spotřebitelem.

⁷⁹ Srov. MIŠŮR, P. Evropská komise navrhla nová pravidla elektronického obchodu. *Obchodněprávní revue* [online]. 2016. [cit. 22.1.2021]. Dostupné z databáze: <https://www-beck-online-cz>.

vztahuje jak na budoucí smluvní vztahy, tak na všechny již uzavřené, nebo uzavírané smlouvy.⁸⁰ V ustanovení čl. 3 odst. 2 SNOP je pak uvedeno, že směrnicí není dotčeno smluvní právo, tedy že nemění pravidla pro uzavírání, platnost a účinky smluv. Jak ale upozorňuje např. Frauke Henning-Bodewig, toto ustanovení je poněkud problematické, neboť některá ustanovení směrnice smluvní právo jako takové již přímo ovlivnila. Je tomu tak např. v případě obecné povinnosti informovat, kterou lze nalézt v ustanovení čl. 5 směrnice o právech spotřebitele^{81, 82}

2.1.2 Osobní působnost Směrnice o nekalých obchodních praktikách

Jak již bylo uvedeno výše, Směrnice o nekalých obchodních praktikách chrání spotřebitele před nekalými obchodními praktikami obchodníků. Podle SNOP se obchodníkem rozumí: *„fyzická nebo právnická osoba, jež v obchodních praktikách spadajících do oblasti působnosti této směrnice jedná za účelem, který lze považovat za provozování jejího obchodu, živnosti nebo řemesla anebo výkonu jejího svobodného povolání, a kdokoli, kdo jedná jménem obchodníka nebo v jeho zastoupení“* [čl. 2 písm. b) SNOP].⁸³

Spotřebitel je Směrnicí o nekalých obchodních praktikách definován jako: *„fyzická osoba, jež v obchodních praktikách spadajících do oblasti působnosti této směrnice jedná za účelem, který nelze považovat za provozování jejího obchodu, živnosti nebo řemesla anebo výkonu jejího svobodného povolání“* [čl. 2 písm. a) SNOP].⁸⁴ Směrnice o nekalých obchodních praktikách se pak také zabývá speciální skupinou tzv. zvlášť zranitelných spotřebitelů, *„kteří jsou z důvodu duševní nebo fyzické slabosti, věku nebo důvěřivosti zvlášť zranitelní,“* (preambule bod 18 a čl. 5 odst. 3 SNOP). Jedná se např. o seniory nebo děti.

Přestože primárním cílem Směrnice o nekalých obchodních praktikách je ochrana spotřebitele, jsou jí nepřímě chráněni i samotní obchodníci.⁸⁵ Vyplývá tak mimo jiné z preambule bod 8 SNOP, kde je uvedeno, že ochranou ekonomických zájmů spotřebitelů SNOP *„také nepřímě chrání oprávněné podniky před soutěžiteli, kteří nedodržují pravidla této směrnice, a zaručuje korektní*

⁸⁰ ONDREJOVÁ, D, SEHNÁLEK, D. Op. cit. Sub. 61, s. 111.

⁸¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES.

⁸² HENNING-BODEWIG, F. Op. cit. Sub. 61, s. 52.

⁸³ Srov. ustanovení § 420 odst. 2 ObčZ.

⁸⁴ Srov. ustanovení § 419 ObčZ.

⁸⁵ Srov. preambule bod 6 a 8 SNOP.

hospodářskou soutěž v oblastech jí koordinovaných.“ Na vnitrostátní úrovni navíc členské státy mohou působnost úpravy nekalých obchodních praktik rozšířit na vztahy B2B přímo.⁸⁶

2.1.3 Měřítka průměrného spotřebitele

Jako měřítko pro posouzení jak daná obchodní praktika na spotřebitele působí je využíván koncept objektivizovaného průměrného spotřebitele, jak jej dovedl Soudní dvůr EU. Průměrný spotřebitel je takový spotřebitel, který je v dostatečné míře informovaný, pozorný a obezřetný, s ohledem na sociální, kulturní a jazykové faktory (preambule, bod 18 SNOP).⁸⁷ V případě skupiny zvláště zranitelných spotřebitelů je nutné upozornit, že vymezení určité skupiny, která je více zranitelná než Soudním dvorem EU dovozený průměrný spotřebitel, nevybočuje z testu průměrného spotřebitele. V rámci zvláště zranitelné skupiny spotřebitelů je totiž podle Směrnice o nekalých obchodních praktikách nutné stále používat měřítko průměrného spotřebitele, který je ale stanoven jako průměrný spotřebitel právě v rámci dané konkrétní zvláště zranitelné skupiny. Vyplývá tak ze samotné Směrnice o nekalých obchodních praktikách, konkrétně z preambule bodu 18 SNOP: *„Tato směrnice, v souladu se zásadou proporcionality a pro zajištění účinné ochrany v ní obsažené, vychází z pojmu průměrného spotřebitele, který má dostatek informací a je v rozumné míře pozorný a opatrný, s ohledem na sociální, kulturní a jazykové faktory, jak je vykládán Soudním dvorem; tato směrnice však obsahuje také ustanovení, jejichž účelem je předcházet zneužívání spotřebitelů, kteří jsou svým charakterem obzvláště zranitelní nekalými obchodními praktikami. Zaměřuje-li se určitá obchodní praktika na určitou skupinu spotřebitelů, jako jsou například děti, je žádoucí, aby se dopad takové obchodní praktiky hodnotil z pohledu průměrného člena dané skupiny. (...) Pojem průměrného spotřebitele není statistickým pojmem. Pro stanovení typické reakce průměrného spotřebitele v daném případě budou muset vnitrostátní soudy a orgány vycházet z vlastního úsudku, s přihlédnutím k judikatuře Soudního dvora.“* Směrnice o nekalých obchodních praktikách tak na judikatorně dovozeném přístupu

⁸⁶ Pokyny k provedení/uplatňování směrnice 2005/29/ES o nekalých obchodních praktikách ze dne 25.5.2016. SWD (2016) 163 Final. Op. cit. Sub. 39, s. 14. Srov. Communication from the Commission to the European Parliament, The Council, The European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Protecting businesses against misleading marketing practices and ensuring effective enforcement. Review of Directive 2006/114/EC concerning misleading and comparative advertising. COM (2012) 702 Final. [online]. [cit. 15.8.2020]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/results-eu-wide-comparison-quality-related-characteristics-food-products>. Srov. také ONDREJOVÁ, D., SEHNÁLEK, D. Op. cit. Sub. 61, s. 126.

⁸⁷ Požadavek dostatečné míry pozornosti, informovanosti a obezřetnosti byl formulován v rozhodnutí Soudního dvora EU ze dne 16. července 1998, C-210/96 - Gut Springenheide a Tusky v. Oberkreisdirektor des Kreises Steinfurt. Nutnost brát vždy v úvahu sociální, kulturní a jazykové faktory byla Soudním dvorem EU stanovena v rozhodnutí ze dne 13. ledna 2000, věc C-220/98. Estée Lauder Cosmetics GmbH & Co. OHG proti Lancaster Group GmbH.

k průměrnému spotřebiteli a testu průměrného spotřebitele nic neměnila a přejala jej jako celek. Dvojitá kvalita potravin přitom dopadá na všechny spotřebitele, tedy by se měla hodnotit pomocí měřítka průměrného spotřebitele.⁸⁸

2.1.4 Struktura Směrnice o nekalých obchodních praktikách

Jak již bylo uvedeno výše, v této části práce bude popsána struktura Směrnice o nekalých obchodních praktikách za stavu před přijetím Směrnice o posílení práv spotřebitele, neboť v tomto znění je přejata do Zákona o ochraně spotřebitele. SNOP lze rozdělit na 4 části. První část tvoří tzv. velká generální klauzule, jež představuje obecný zákaz nekalých obchodních praktik pomocí stanovení kritérií umožňujících určit nekalý charakter obchodních praktik vůči spotřebiteli, a která je obsažena v ustanovení čl. 5 SNOP.⁸⁹ Druhou část tvoří klamavé a agresivní obchodní praktiky náležející do tzv. malých generálních klauzulí, jež jsou obsaženy v ustanovení čl. 6 až 8 SNOP.⁹⁰ Ve třetí části jsou závěrečná ustanovení, obsahující normy upravující vynucování a sankce za nedodržení SNOP. Dále pak Směrnice o nekalých obchodních praktikách obsahuje v Příloze I tzv. černou listinu 31 nekalých obchodních praktik, které jsou zakázány *per se*. Oproti tomu v případě klamavých a agresivních obchodních praktik, ale také v případě nekalých obchodních praktik spadajících pod velkou generální klauzuli, musí být posuzováno případ od případu, zda skutečně došlo k porušení práv spotřebitele a k narušení jeho ekonomického chování, a tedy i k porušení SNOP. Vztah jednotlivých částí je odbornou literaturou⁹¹ přiléhavě vystižen následovně: „Černá listina představuje vždy protiprávní jednání, malé generální klauzule jednání, kde se presumuje nekalost, a velká generální klauzule jednání, která mohou být nekalá.“

Nekalou obchodní praktikou je podle velké generální klauzule taková praktika, která: „je v rozporu s požadavky náležité profesionální péče a podstatně narušuje nebo je schopná podstatně narušit ekonomické chování průměrného spotřebitele, který je jejímu působení vystaven nebo kterému je určena, nebo průměrného člena skupiny, pokud se obchodní praktika zaměřuje na určitou skupinu spotřebitelů, ve vztahu k danému produktu“ [čl. 5 odst. 2 písm. a) a b) SNOP]. Požadavky náležité profesionální péče jsou podle ustanovení čl. 2 písm. h) SNOP definovány jako:

⁸⁸ Viz. srov. kapitola 1.

⁸⁹ Velká generální klauzule nekalých obchodních praktik bývá označována také jako „záchranná síť“, „základní klauzule“, „obecná klauzule zakazující nekalé obchodní praktiky“ nebo také „indikativní listina“. (srov. ONDREJOVÁ, D., SEHNÁLEK, D. Op. cit. Sub. 61, s. 127).

⁹⁰ Malé generální klauzule nekalých obchodních praktik bývají označovány také jako „sub-generální klauzule“ nebo „navazující zpřesňující klauzule“ či „šedá listina“. (srov. ONDREJOVÁ, D., SEHNÁLEK, D. op. cit. Sub. 61, s. 128).

⁹¹ MICKLITZ, H.-V., STUYCK, J., TERRY, E., DROSHOUT, D. *Cases, Material and Text on Consumer Law*. Oregon: Hart Publishing, 2010, s. 291.

„úroveň zvláštních dovedností a péče, kterou lze od obchodníka ve vztahu ke spotřebiteli rozumně očekávat a která odpovídá poctivým obchodním praktikám nebo obecným zásadám dobré víry v oblasti obchodníkovy činnosti.“ Nekalé obchodní praktiky podle velké generální klauzule jsou tedy taková jednání obchodníka, která zahrnují cílenou snahu negativně ovlivnit ekonomické chování spotřebitele.⁹² Není přitom nutné, aby obchodní praktika skutečně narušila ekonomické rozhodnutí spotřebitele. Stačí pouze, aby bylo prokázáno, že k narušení dojít může.⁹³ Obě podmínky je pak třeba naplnit kumulativně. Měřítkem je průměrný spotřebitel, kterému je obchodní praktika adresována, nebo na kterého směřuje, či průměrný člen skupiny v případě, že je obchodní praktika adresována jen určité skupině spotřebitelů, např. zvláště zranitelným spotřebitelům.⁹⁴ Na dvojí kvalitu potravin by tak velká generální klauzule dopadat mohla, neboť by se dalo tvrdit, že výrobci (obchodníci) jednají s úmyslem negativně ovlivnit ekonomické chování spotřebitele, tedy přimět spotřebitele zakoupit méně kvalitní produkt, který by si jinak nekoupil, pokud by věděl, že je z méně kvalitních surovin.

Malé generální klauzule sestávají z klamavých obchodních praktik a agresivních obchodních praktik. Klamavé obchodní praktiky se dále dělí na klamavá jednání (čl. 6 SNOP) a klamavá opomenutí (čl. 7 SNOP). Jednání je klamavé, pokud obsahuje nepravdivé informace o produktu, či případně klame nebo je schopno klamat průměrného spotřebitele. V obou případech je také nutné, aby byla prokázána příčinná souvislost mezi klamavou obchodní praktikou a rozhodnutím spotřebitele o obchodní transakci.⁹⁵ Klamavá opomenutí jsou takové obchodní praktiky, při kterých obchodník opomene uvést závažné informace, které průměrný spotřebitel potřebuje pro rozhodnutí o obchodní transakci, což má nebo může mít za následek, že průměrný spotřebitel učiní rozhodnutí, které by, pokud by měl dostatek informací, neučinil. Zároveň je při posuzování této praktiky nutné přihlídnout ke všem věcným souvislostem, rysům a okolnostem dané obchodní praktiky, a také k omezením sdělovacího prostředku, který obchodní praktika využívá (čl. 7 odst. 1 SNOP). Za klamavé opomenutí je považováno i jednání, kdy obchodník závažné informace zatají nebo je poskytne nejasným, nesrozumitelným nebo dvojznačným způsobem, nebo je neuvede ve vhodný čas vzhledem k okolnostem popsáným v odst. 1 čl. 7 SNOP (čl. 7 odst. 2 SNOP). V ustanovení čl. 7 odst. 2 SNOP je tak zavedena konkrétní povinnost informovat mající za následek, že pokud prodávající potřebnou informaci nedisponuje, má povinnost si informaci

⁹² POKORNÁ, J., VEČERKOVÁ, E., LEVICKÁ, T., DUDOVÁ, J. Op. cit. Sub. 59, s. 91.

⁹³ Srov. HENNING-BODEWIG, F. Op. cit. Sub. 61, s. 56.

⁹⁴ ONDREJOVÁ, D. Generální klauzule nekalých obchodních praktik. *Bulletin advokacie*, 2016, č. 11, s. 25-29.

⁹⁵ HENNING-BODEWIG, F. Op. cit. Sub. 61, s. 54.

obstarat.⁹⁶ Ve Směrnici o nekalých obchodních praktikách je ovšem zohledněno, že možnost uvedení informací může být omezena médiiem využitým k propagaci produktu. Proto jsou ve Směrnici o nekalých obchodních praktikách vyjmenovány zásadní informace, které musí být vždy uvedeny (čl. 7 odst. 3 a 4 SNOP).⁹⁷ V konkrétních případech je pak třeba posuzovat, zda se obchodník dopustil klamavého opomenutí, s přihlédnutím ke všem omezením sdělovacího prostředku a k tomu, jak se obchodník s těmito omezeními vypořádal (čl. 7 odst. 3 SNOP). Ke dvojí kvalitě potravin je nejvíce přílehavé ustanovení čl. 6 odst. 1 písm. b) SNOP, neboť může spotřebitele uvést v omyl právě ve vztahu ke složení (a tedy kvalitě) potravin. Jedná se tedy o klamavou obchodní praktiku v podobě klamavého jednání, nikoliv opomenutí.

Agresivní obchodní praktiky jsou taková jednání obchodníka, při kterých obtěžováním, donucováním (včetně použití fyzické síly) anebo nepatřičným ovlivňováním výrazně zhoršuje nebo může zhoršit svobodnou volbu nebo chování spotřebitele, čímž způsobí nebo může způsobit, že spotřebitel učiní obchodní rozhodnutí, které by jinak neučinil (čl. 8 SNOP). Aby byla obchodní praktika hodnocena jako agresivní, musí být splněny 3 kumulativní požadavky: (i) praktika musí spočívat v donucování, obtěžování, či nepatřičném ovlivňování, (ii) které má nebo může mít za následek výrazné zhoršení svobodné vůle běžného spotřebitele, (iii) což vede nebo může vést k obchodnímu rozhodnutí, které by jinak běžný spotřebitel neučinil. Pro dvojí kvalitu potravin tak agresivní obchodní praktiky nejsou přílehavé, neboť nedochází k použití obtěžování, donucování ani nepatřičného ovlivňování.

U malých generálních klauzulí (tedy jak u klamavých, tak agresivních obchodních praktik) je třeba upozornit na to, že se netýkají těch obchodních praktik, které neovlivňují rozhodnutí spotřebitele o obchodní transakci týkající se produktů přímo.⁹⁸ Nevztahuje se tedy na obchodní praktiky, jež se uskutečňují za jiným účelem, než je prodej, který je v tomto případně až sekundárním cílem. Jedná se např. o výroční zprávy a podnikové propagační publikace, jejichž cílem je právě propagace daného obchodníka.⁹⁹

Jak již bylo uvedeno výše, Směrnice o nekalých obchodních praktikách obsahuje v Příloze I výčet obchodních praktik, které jsou zakázány *per se*. Tato tzv. černá listina obsahuje 31 obchodních praktik, které jsou zakázány za všech okolností, neboť jsou považovány za natolik nekalé, že není třeba provádět další vyšetřování a dokazování s ohledem na konkrétní případ.¹⁰⁰

⁹⁶ Ibidem, s. 55.

⁹⁷ Jedná se především o cenu produktu včetně daně, hlavní znaky produktu a informace o obchodníkovi jako jeho totožnost a adresa.

⁹⁸ ONDREJOVÁ, D., SEHNÁLEK, D. Op. cit. Sub. 61, s. 144.

⁹⁹ Ibidem, s. 144. Srov. také bod 7 SNOP.

¹⁰⁰ HENNING-BODEWIG, F. Op. cit. Sub. 61, s.53.

Dvojitá kvalita potravin ani jiných výrobků mezi nimi není. Jedná se např. o agresivní podomní prodej, přímé nabádání dětí ke koupi nebo citový nátlak na spotřebitele.¹⁰¹

Přestože Směrnice o nekalých obchodních praktikách přinesla obecný zákaz nekalých obchodních praktik, které narušují ekonomické chování a rozhodování spotřebitele, nestanovuje už ovšem pravidla za její porušení.¹⁰² Stanovení sankcí a zajištění vymahatelnosti zůstává na právních rádech jednotlivých členských států. SNOP stanovuje pouze požadavek, aby byly sankce přiměřené, účinné a odrazující.¹⁰³

2.1.5 Tzv. třístupňový test nekalosti

Při posuzování, zda je či není nějaká obchodní praktika nekalá podle Směrnice o nekalých obchodních praktikách, je potřeba postupovat jako kdyby odzadu¹⁰⁴ podle tzv. třístupňového testu nekalosti, někdy označovaného též jako test působnosti SNOP.¹⁰⁵ V prvním stupni je nejdříve nutné posoudit, zda konkrétní obchodní praktika spadá do taxativního výčtu v Příloze I SNOP, tedy do tzv. černé listiny nekalých obchodních praktik, které jsou zakázány *per se*. V případě, že obchodní praktika není obsažena ve výčtu černé listiny, je nutné posoudit, zda jednání obchodníka nenaplňuje znaky klamavého jednání nebo klamavého opomenutí (čl. 6 a 7 SNOP) či agresivní obchodní praktiky (čl. 8 a 9 SNOP). Malé generální klauzule tak tvoří druhý stupeň testu působnosti SNOP. V případě, že obchodní praktika nespadá ani do malých generálních klauzulí nekalých obchodních praktik, zbývá poslední, třetí stupeň testu, tedy posoudit, zda se jedná o jednání obchodníka, které je v rozporu s náležitou profesionální péčí a je schopno ovlivnit rozhodnutí spotřebitele o obchodní transakci podle velké generální klauzule (čl. 5 odst. 2 SNOP). Pokud by obchodníkem jednání nenaplňovalo ani tyto znaky, nejednalo by se o klamavou obchodní praktiku.¹⁰⁶

¹⁰¹ Některé praktiky obsažené v černé listině ovšem potřebují značnou míru právního výkladu ze strany Soudního dvora EU. To může vést k tomu, že se z černé listiny může vyčlenit jakási „bílá listina“ obchodních praktik, které se svou podstatou blíží praktikám obsaženým v černé listině, ovšem díky problematice výkladu do ní nespádají úplně a jako takové tak nejsou zakázány. Na tento problém upozorňuje i Henning-Bodewig, jež uvádí, že tato „bílá listina“ je nežádoucí a odporuje účelu zavedení černé listiny, jímž je vysoká míra ochrany spotřebitele. Je tedy na Soudním dvoru EU, aby pomocí judikatorního výkladu rozšířil dopad černé listiny i na obchodní praktiky obsažené v pomyslné „bílé listině“. (Srov. HENNING-BODEWIG, F. Op. cit. Sub. 61, s. 53).

¹⁰² Preambule bod 11 a 22 SNOP.

¹⁰³ Preambule bod 22 SNOP.

¹⁰⁴ Srov. HENNING-BODEWIG, F. Op. cit. Sub. 61, s. 52-53. Shodně také ONDREJOVÁ, D., SEHNÁLEK, D. Op. cit. Sub. 61, s. 129.

¹⁰⁵ Srov. ONDREJOVÁ, D., SEHNÁLEK, D. Op. cit. Sub. 61, s. 121 a 129.

¹⁰⁶ Srov. Ibidem. s. 131.

Obchodní praktiky tak při posuzování, zda jsou nekalé podle Směrnice o nekalých obchodních praktikách, prakticky prochází třemi pomyslnými sítí, přičemž velká generální klauzule slouží jako poslední možné záchranné síť, které by mělo zachytit i směrnici přímo neupravené obchodní praktiky, které ale narušují ekonomická rozhodnutí spotřebitele a tím i jeho spotřebitelská práva.¹⁰⁷ Velká generální klauzule je dostatečně flexibilní právě proto, aby zachytila co nejvíce možných nekalých obchodních praktik.¹⁰⁸

Dvojitá kvalita potravin (za úpravy před účinností novely SNOP, které bude věnována 3. část práce) by se tak při třístupňovém testu nekalosti měla zachytit nejdříve ve druhém stupni, tedy na klamavém jednání podle ustanovení čl. 6 odst. 1 písm. b) SNOP, jakožto jednání, kdy je potravinu uváděna na trh tak, že svým vnějším vzezřením (celkovým předvedením) uvádí nebo je schopná uvést průměrného spotřebitele v omyl ve vztahu k hlavním znakům potraviny, jako je její složení.

2.1.6 Posouzení dvojí kvality potravin podle návodu Evropské komise

Následující podkapitola se zaměřuje na posouzení dvojí kvality potravin podle již neúčinného znění SNOP. Avšak vzhledem k tomu, že lhůta pro implementaci SPPS stále běží, není možné toto posouzení opomenout. Pokud mají orgány dohlížející na ochranu spotřebitele podezření, že je nějaký potravinový výrobek prodáván v jiné kvalitě, než v jaké je prodáván pod stejnou značkou na území jiných členských států, měly by podle pokynů¹⁰⁹ provést porovnávací testy.¹¹⁰ I v případě, kdy je testem prokázáno, že jsou potravinové výrobky uváděné na jednotlivé trhy členských států pod stejnou značkou, mají zdánlivě stejný obal a přesto vykazují významné rozdíly ve složení, není možné bez dalšího uzavřít, že se jedná o nekalou obchodní praktiku obchodníka.¹¹¹ Je nutné, aby donucovací orgány případ od případu zvažovaly potřebu provést další šetření k posouzení toho, zda jsou potravinové výrobky uváděny na trh v souladu se SNOP, nebo zda se výrobce dopouští klamavé obchodní praktiky. Dozorující orgány by měly zohledňovat především

¹⁰⁷ HENNING-BODEWIG, F. Op. cit. Sub. 61, s. 56.

¹⁰⁸ V posuzování obchodních praktik podle SNOP a ZOS lze spatřovat zásadní rozdíl od úpravy nekalé soutěže, kdy se nejdříve posuzuje, zda jednání obchodníka naplňuje znaky generální klauzule nekalé soutěže a teprve až poté, co je zhodnoceno, že ano, se přistupuje k posuzování, o kterou konkrétní skutkovou podstatu se jedná. Znaky generální klauzule tak musí být naplněny vždy, aby se jednalo o nekalosoutěžní jednání.

¹⁰⁹ Oznámení komise o uplatňování právních předpisů EU v oblasti potravin a ochrany spotřebitele v případech dvojí kvality výrobků – konkrétní případ potravin (2017/C 327/01). Op. cit. Sub. 3.

¹¹⁰ Za tímto účelem pokyny zároveň zmiňují potřebu zavedení společné metody testování pro celé území Evropské unie.

¹¹¹ Tyto podmínky nemusí být splněny kumulativně.

důvody rozdílnosti potravinových výrobků v konkrétních případech.¹¹² Těmito důvody by mohly být právě tolikrát zmíněné chuťové preference spotřebitelů v jednotlivých členských státech.

Při posuzování způsobilosti obchodní praktiky ovlivnit chování spotřebitele musí dohlížející orgán přihlídnout k následujícím prvkům: (i) ke vzhledu potravinového výrobku a reklamě na něj, jež vedou spotřebitele k víře, že výrobek je všude na jednotném trhu stejný - jde např. o zdůraznění jedinečnosti, originality, jedinečného způsobu výroby nebo receptury, (ii) k marketingovým strategiím, které mohou být pro spotřebitele matoucí, např. poskytování různých tříd kvality výrobku, aniž by byl spotřebiteli poskytnut dostatek informací o tom, jaké všechny třídy jsou na jednotném evropském trhu k dostání a (iii) k nedostatečné či zcela absentující možnosti spotřebitelů informovat se o skutečnosti, že prvky složení potravinových výrobků byly změněny v porovnání s minulostí, např. v případě nových receptur.¹¹³

Podle názoru Evropské komise je dvojitá kvalita přípustná pouze v případech, kdy je spotřebitel dostatečně informován o rozdílech ve složení a nemůže tak učinit neinformované rozhodnutí o koupi dané potraviny.¹¹⁴ Informace o potravině zpřístupněné konečnému spotřebiteli prostřednictvím etikety na obalu potraviny v hlavním zorném poli¹¹⁵, nebo označení¹¹⁶ takové potraviny jsou však často totožné ve všech částech jednotného trhu EU, i když má potravina v jednotlivých částech trhu odlišné složení. Spotřebitel tak může být uveden v omyl, že se jedná o tentýž výrobek. Spotřebitel navíc ve většině případů nemá potřebu kontrolovat složení výrobků, neboť zná výrobek již z dřívějšíka. O klamavé jednání výrobce se tak může jednat i tehdy, kdy takový potravinový výrobek uvádí na obalu pravdivé informace o složení, tedy kdy celkové vzezření obalu výrobku vede k dojmu, že se jedná o stejný výrobek, jaký je prodávám v jiném členském státě, byť je jeho složení jiné a informace na zadní straně obalu tomu odpovídají.¹¹⁷

Zda jsou rozdíly mezi potravinovými výrobky „významné“, je třeba posoudit opět dle pokynů na základě okolností a skutečností konkrétního případu. Všeobecně se ale o významný rozdíl jedná, pokud se jedna či více klíčových složek nebo jejich poměr v potravinových výrobcích

¹¹² Oznámení komise o uplatňování právních předpisů EU v oblasti potravin a ochrany spotřebitele v případech dvojí kvality výrobků – konkrétní případ potravin (2017/C 327/01). Op. cit. Sub. 3.

¹¹³ Ibidem.

¹¹⁴ Ibidem.

¹¹⁵ Hlavní zorné pole je definováno v ustanovení čl. 2 odst. 1 písm. l) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1169/2011 ze dne 25. října 2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům jako: „Zorné pole, jehož si spotřebitel při nákupu s největší pravděpodobností všimne na první pohled a které mu umožní okamžitě výrobek rozpoznat, pokud jde o jeho charakteristické rysy nebo povahu a popřípadě jeho obchodní značku.“

¹¹⁶ Označení je definováno v ustanovení čl. 2 odst. 1 písm. j) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1169/2011 ze dne 25. října 2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům jako: „Jakákoli slova, údaje, ochranné známky, obchodní značky, vyobrazení nebo symboly, které se vztahují k určité potravine a jsou umístěny na obalu, dokladu, nápisu nebo etiketě, a to i krčkové nebo rukávové, které potravinu provázejí nebo na ni odkazují.“

¹¹⁷ Srov. VÍTOVÁ, B., ETLÍKOVÁ, M. *Nekalé obchodní praktiky*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 90.

významně liší a pokud by tento rozdíl měl za následek změnu ekonomického rozhodnutí spotřebitele, kdyby si rozdíl byl vědom.¹¹⁸

Evropská komise pro ulehčení posuzování jednotlivých případů dvojí kvality potravin vydala v rámci pokynů také schéma postupu při posuzování potenciálně nekalých obchodních praktik, kterým se může orgán dohlížející na ochranu spotřebitele řídit (viz příloha č. 1). Podle schématu může k porušení SNOP dojít tehdy, pokud je potravinový výrobek, který je v souladu s odvětvovými právními předpisy, propagován pod stejnou značkou a ve stejném balení, a jehož složení se výrazně liší od verze prodávané v jiné části jednotného trhu Evropské unie. Zároveň o odlišnosti není spotřebitel dostatečně informován, a pokud by byl, neučinil by rozhodnutí o nákupu daného potravinového výrobku.¹¹⁹ Problém by tak mohl vzniknout právě v případě Coca-Coly, která má ve všech zemích prakticky zaměnitelný vzhled a navíc má na obalu uvedeno „Original“. Složení takto označených produktů Coca-Coly je však často v jednotlivých členských státech Evropské unie rozdílné.

2.2 Zákon o ochraně spotřebitele

Implementace Směrnice o nekalých obchodních praktikách se dotkla 64 právních předpisů v českém právním řádu¹²⁰.¹²¹ Stěžejním předpisem je však zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, jež je základním právním předpisem, poskytujícím spotřebitelům ochranu na veřejnoprávní úrovni.¹²² Jeho novelizovaná ustanovení o nekalých obchodních praktikách takřka kopírují znění Směrnice o nekalých obchodních praktikách.¹²³ Český zákonodárce tak udržel Evropskou unií nastolenou dvojkolejnost úpravy nekalé soutěže a nekalých obchodních praktik. Nekalá soutěž vztahující se na vztahy B2B zůstává upravena soukromoprávně v Občanském zákoníku (§ 2976 a násl.), zatímco spotřebitel je chráněn na úrovni veřejnoprávní v Zákoně o ochraně spotřebitele. Ne všechny členské státy se vydaly touto cestou, např.

¹¹⁸ Ibidem.

¹¹⁹ Ibidem.

¹²⁰ Např. zákona č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů, v platném znění a zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, v platném znění (HAJN. P. Směrnice o nekalých obchodních praktikách a české právo. *Právní rozhledy*. [online]. 2007. [cit. 22.1.2021]. Dostupné z databáze: <https://www-beck-online-cz>).

¹²¹ ONDREJOVÁ, D., SEHNÁLEK, D. Op. cit. Sub. 61 s. 111.

¹²² POKORNÁ, J., VEČERKOVÁ, E., LEVICKÁ, T., DUDOVÁ, J. Op. cit. Sub. 59, s. 17.

¹²³ Nebylo tomu tak vždy. Předcházel poměrně dlouhý proces, během kterého byla českému zákonodárci vytýkána špatná transpozice SNOP, především ustanovení čl. 2 a 8 SNOP a bodu č. 8, 11 a 14 přílohy 1 SNOP. Náprava byla zjednána až přijetím novely Zákonu o ochraně spotřebitele zákonem č. 378/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (Srov. VÍTOVÁ, B., ETLÍKOVÁ, M. Op. cit. Sub. 117, s. 2-5.).

v Německu byla směrnice implementována do vnitrostátní úpravy rozšířením oblasti práva proti nekalé soutěži v UWG¹²⁴.¹²⁵

Na rozdíl od Směrnice o nekalých obchodních praktikách, která pracuje s pojmem *obchodník*, používá Zákon o ochraně spotřebitele pojem *prodávající*. I samotná definice je poněkud odlišná od té ve SNOP (viz výše). Podle ZOS je prodávajícím obchodníkem, který spotřebiteli prodává výrobky nebo poskytuje služby [§ 2 odst. 1 písm. b) ZOS]. Definice v ZOS je tak podstatně zjednodušená. Samotný zákon ale definici překonává a rozšiřuje působnost ZOS na výrobce, dovozce, vývozce, dodavatele, prodávající nebo jiného obchodníka (§ 24 odst. 1 ZOS).¹²⁶ Vymezení spotřebitele už ale tak odlišné není, byť je také poněkud zjednodušené. Podle ustanovení § 2 odst. 1 písm. a) ZOS je spotřebitelem fyzická osoba, která nejedná v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání. Ve výsledku se ovšem pojetí obchodníka a spotřebitele podle evropského a podle českého práva nijak neliší, a to díky eurokonformnímu výkladu Zákona o ochraně spotřebitele.

2.2.1 Nekalé obchodní praktiky podle Zákona o ochraně spotřebitele

Velká generální klauzule nekalých obchodních praktik je obsažena v ustanovení § 4 odst. 1 ZOS a svým významem se neliší od velké generální klauzule obsažené ve Směrnici o nekalých obchodních praktikách. Jediným rozdílem je, že ZOS používá termín *odborná péče* a SNOP používá termín *náležitá profesionální péče*.¹²⁷ Oba pojmy jsou však definovány totožně [§ 2 odst. 1 písm. p) ZOS; čl. 2 písm. h) SNOP].¹²⁸ Stejně tak jako podle Směrnice o nekalých obchodních praktikách, i v Zákoně o ochraně spotřebitele tvoří velká generální klauzule záchrannou síť, která by měla zachytit i ta jednání obchodníka, která nejsou nekalá podle černé listiny ani podle malých generálních klauzulí.

I malé generální klauzule jsou v Zákoně o ochraně spotřebitele upraveny stejně jako ve Směrnici o nekalých obchodních praktikách. Pozornost tedy bude věnována především odlišnostem, které se v ZOS oproti Směrnici o nekalých obchodních praktikách vyskytují. SNOP v případě klamavých jednání (čl. 6 SNOP; § 5 ZOS) hovoří o *transakci*, zatímco Zákon o ochraně spotřebitele hovoří o *koupi*. Významově se ale tyto dva pojmy v souvislostech s úpravou

¹²⁴ Viz podkapitola 3.3. této práce.

¹²⁵ Úprava v UWG se vztahuje jak na vztahy B2B, tak i B2C (srov. KEIRSBLICK, B. Op. cit. Sub 65, s. 156-157).

¹²⁶ Srov. PATĚK, D. *Právo proti nekalé soutěži*, Op. cit. Sub. 73, s. 29.

¹²⁷ ONDREJOVÁ, D., SEHNÁLEK, D., Op. cit. Sub 61, s. 135.

¹²⁸ Oba pojmy jsou definovány jako: „úroveň zvláštních dovedností a péče, kterou lze od obchodníka ve vztahu ke spotřebiteli rozumně očekávat a která odpovídá poctivým obchodním praktikám nebo obecným zásadám dobré víry v oblasti obchodníkovy činnosti.“

klamavých jednání neliší, neboť z ustanovení § 2 odst. 1 písm. r) ZOS vyplývá, že koupi je v kontextu zákona třeba vykládat poměrně extenzivně, tedy že se vztahuje i na dodávku služeb. Nelze ji tak chápat jen jako koupi ve smyslu kupní smlouvy, a jako taková se koupě podle ZOS vztahuje na všechny transakce.¹²⁹ Stejný terminologický rozdíl se objevuje i v případě klamavých opomenutí¹³⁰ a agresivních obchodních praktik¹³¹. Výraznějším rozdílem je požadavek prokazatelnosti obsažený v ustanovení § 5 odst. 3 písm. c) ZOS, které říká, že obchodní praktika se považuje za klamavou, pokud (mimo jiné) zahrnuje nedodržení jednoznačného závazku obsaženého v kodexu chování, k jehož dodržování se prodávající prokazatelně zavázal. Ustanovení je obdobou čl. 6 odst. 2 písm. b) bod ii) SNOP, který ovšem požadavek prokazatelnosti neobsahuje. Podle Směrnice o nekalých obchodních praktikách postačí jen fakt, že je obchodník kodexem chování vázán a že tuto skutečnost deklaruje.¹³² Na první pohled by se mohlo zdát, že česká právní úprava obsahuje přísnější podmínky pro prohlášení určitého konání za klamavé jednání. Tento problém je ovšem jen zdánlivý a pomocí eurokonformního výkladu snadno řešitelný.¹³³

V případě klamavých opomenutí podle ustanovení čl. 7 SNOP a ustanovení § 5a ZOS vykazuje česká právní úprava opět jen drobné dílčí terminologické odlišnosti, jako např. *závažné informace* podle Směrnice o nekalých obchodních praktikách a *podstatné informace* podle Zákona o ochraně spotřebitele, které ale na totožnosti obsahu obou ustanovení nic nemění. V případě tzv. černé listiny nekalých obchodních praktik, tedy praktik, které jsou zakázány *per se*, je tomu obdobně. Taxativní výčet v Příloze I SNOP je obsahově totožný jako taxativní výčty v Příloze č. 1 (klamavé obchodní praktiky) a č. 2 (agresivní obchodní praktiky) ZOS, byť se nejedná o doslovný překlad znění Směrnice o nekalých obchodních praktikách.

Jak již bylo uvedeno výše, Směrnice o nekalých obchodních praktikách neupravuje přímo způsob vymáhání dodržování pravidel stanovených ve SNOP. Stanovení sankcí a způsobu vymáhání je tak ponechán na členských státech EU. Evropská komise ovšem na jednotlivé členské státy apeluje, aby sankce za nedodržování pravidel stanovených Směrnicí o nekalých obchodních praktikách nebyly nikdy nižší než zisk, který obchodníkovi plyne z provádění dané nekalé

¹²⁹ Srov. ONDREJOVÁ, D., SEHNÁLEK, D. Op. cit. Sub 61, 147.

¹³⁰ Srov. ustanovení čl. 7 odst. 1 SNOP a ustanovení § 5a odst. 1 ZOS. Srov. také ONDREJOVÁ, D., SEHNÁLEK, D. Op. cit. Sub 61, s.156.

¹³¹ Srov. ustanovení čl. 8 SNOP a ustanovení § 5b odst. 1 ZOS; srov také ONDREJOVÁ, D., SEHNÁLEK, D. Op. cit. Sub 61, s. 162)

¹³² Srov. ONDREJOVÁ, D., SEHNÁLEK, D. Op. cit. Sub 61, s. 147.

¹³³ Ibidem, s. 147-148.

obchodní praktiky.¹³⁴ V českém právním řádu je možné spotřebitele chránit hned dvojím způsobem, a to soukromoprávně podle Občanského zákoníku nebo veřejnoprávně podle Zákona o ochraně spotřebitele. Soukromoprávní ochrana obsahuje instituty jako např. zákaz nepřiměřených ujednání ve spotřebitelských smlouvách, povinnost zdržet se nekalosoutěžního jednání a neplatnost spotřebitelské smlouvy pro rozpor s dobrými mravy, zákonem a veřejným pořádkem.¹³⁵ Problematika dvojí kvality potravin spadá především do Zákona o ochraně spotřebitele, neboť jeho znění prakticky kopíruje znění SNOP. Podle ZOS tak dvojí kvalita potravin může naplňovat skutkovou podstatu ustanovení § 5 odst. 2 písm. b) ZOS (klamavé jednání), případně by se měla zachytit alespoň na velké generální klauzuli podle ustanovení § 4 odst. 1 ZOS.¹³⁶ Výrobce, dovozce, vývozce, dodavatel, prodávající nebo jiný obchodník se podle Zákona o ochraně spotřebitele tím, že používá nekalou obchodní praktiku podle ZOS (a tedy i SNOP) dopouští veřejnoprávního přestupku (§ 24 odst. 1 ZOS), za což mu může být uložena pokuta až do výše 5.000.000,- Kč [§ 24 odst. 17 písm. e) ZOS]. Dozorujícím správním orgánem je až na výjimky Česká obchodní inspekce.¹³⁷ Takovou výjimkou je právě případ dvojí kvality potravin, kdy je věcně příslušným dozorujícím správním orgánem Česká zemědělská a potravinářská inspekce.

Pro posouzení, zda je či není nějaká obchodní praktika nekalá podle Zákona o ochraně spotřebitele, je opět potřeba provést tzv. třístupňový test nekalosti.¹³⁸ Postupně tedy bude hodnoceno, zda daná obchodní praktika spadá do tzv. černé listiny (Příloha č. 1 a č. 2 ZOS), malých generálních klauzulí (§ 5 až 5b ZOS) či bude hodnocena podle velké generální klauzule (§ 4 odst. 1 ZOS). Stejně jako ve SNOP by se tak i v případě ZOS měla dvojí kvalita zachytit minimálně ve druhém stupni na klamavém jednání podle § 5 odst. 2 písm. b) ZOS.

2.3 Dílčí závěr

Jak již bylo uvedeno v úvodu této části práce, dvojí kvalita potravin spadá především do působnosti Směrnice o nekalých obchodních praktikách, která byla přijata v režimu úplné harmonizace, následkem čehož nemohou členské státy Evropské unie vnitrostátními předpisy

¹³⁴ Europa-Parlamentets beslutning af 4. februar 2014 om anvendelsen af direktivet om urimelig handelspraksis 2005/29/EF (2013/2116(INI)). [online]. 20.12.2013. [cit. 13.9.2020]. Dostupné z: <https://op.europa.eu/cs/publication-detail/-/publication/ff50a6f4-1060-11e7-8a35-01aa75ed71a1/language-da>.

¹³⁵ Srov. VÍTOVÁ, B., ETLÍKOVÁ, M. Op. cit. Sub. 117, s. 66.

¹³⁶ Tím není vyloučena možnost domáhat se právní ochrany podle Občanského zákoníku vzhledem ke dvojkolejnosti úpravy nekalé soutěže a nekalých obchodních praktik. V rámci této práce ale nebude zmíněné možnosti ochrany věnována pozornost.

¹³⁷ VÍTOVÁ, B., ETLÍKOVÁ, M. Op. cit. Sub. 117, s. 84.

¹³⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. října 2014, sp. zn. 7 As 110/2014.

poskytovat větší právní ochranu, než jakou poskytuje SNOP. Do českého právního řádu tak byla úprava nekalých obchodních praktik transponována prakticky doslovně, a to do Zákona o ochraně spotřebitele. Rozdíly mezi oběma předpisy jsou jen dílčí, ve většině případů jen terminologické. Problémy, které by rozdílná terminologie teoreticky mohla přinášet, jsou ovšem vyřešeny eurokonformním výkladem.

Nekalé obchodní praktiky se podle Směrnice o nekalých obchodních praktikách i podle Zákona o ochraně spotřebitele dělí na: (i) nekalé obchodní praktiky podle velké generální klauzule, (ii) klamavé obchodní praktiky (klamavá jednání a klamavá opomenutí) a agresivní obchodní praktiky spadající pod malé generální klauzule a (iii) praktiky zakázané *per se* podle tzv. černé listiny v Příloze I SNOP a Příloze č. 1 a č. 2 ZOS. Pod velkou generální klauzuli spadají obchodní praktiky, které jsou v rozporu s odbornou (profesionální) péčí obchodníka a které podstatně narušují nebo jsou způsobilé narušit ekonomické chování spotřebitele. Obě tyto podmínky přitom musí být naplněny kumulativně.¹³⁹ Malé generální klauzule dopadají na praktiky, které přímo ovlivňují rozhodování spotřebitele o obchodní transakci a které byly přijaty za účelem konkretizace velké generální klauzule. Klamavé obchodní praktiky jsou stíženy vadou vůle spotřebitele, který jedná v omylu důsledkem toho, že mu byly poskytnuty nepravdivé nebo klamavé informace (klamavá jednání), nebo mu informace nebyly poskytnuty vůbec (klamavá opomenutí). Agresivní obchodní praktiky pak dopadají na ty praktiky obchodníků, při kterých je omezena sama svoboda vůle spotřebitele.¹⁴⁰ Tzv. černá listina obsahuje taxativní výčet zvláštních skutkových podstat, které jsou zakázány vždy, aniž by bylo třeba přihlížet ke konkrétnímu případu.

Pro posouzení, zda je daná obchodní praktika nekalá podle Směrnice o nekalých obchodních praktikách či podle Zákona o ochraně spotřebitele, je potřeba provést tzv. třístupňový test nekalosti. Při tomto testu se nejdříve posuzuje, zda obchodní praktika spadá do černé listiny (první stupeň) následně zda ji nezachytí některá z malých generálních klauzulí, tedy zda jde o klamavou či agresivní obchodní praktiku (druhý stupeň), a pokud nespadá ani tam, posuzuje se, zda jde nekalou praktiku podle velké generální klauzule (třetí stupeň). Při posuzování nekalosti konkrétních obchodních praktik se jako měřítko používá průměrný spotřebitel. Hodnotí se tedy, jak daná obchodní praktika působí na spotřebitele, který je v dostatečné míře informovaný, pozorný a obezřetný, s ohledem na sociální, kulturní a jazykové faktory.

Dvojitá kvalita potravin (za úpravy před účinností novely SNOP, které bude věnována 3. část práce) se při třístupňovém testu nekalosti zachytí nejdříve ve druhém stupni na klamavém jednání

¹³⁹ Srov. ONDREJOVÁ, D. SEHNÁLEK, D., Op. cit. Sub. 61, s. 142-143.

¹⁴⁰ Srov. Ibidem, s. 167.

[čl. 6 odst. 1 písm. b) SNOP; § 5 odst. 2 písm. b) ZOS]. Jak již ale bylo uvedeno výše, zda nějaké jednání naplňuje znaky malých generálních klauzulí, je třeba vždy posuzovat případ od případu. Je tak možné, že některé případy dvojí kvality potravin nezachytí ani druhý stupeň testu klamavosti, tedy malé generální klauzule. V takovém případě bude zbývat už jen poslední záchranná síť v podobě velké generální klauzule.

3 Novela Směrnice o nekalých obchodních praktikách a její implementace

Směrnice o nekalých obchodních praktikách byla novelizována Směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2161 ze dne 27. listopadu 2019, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/6/ES, 2005/29/ES a 2011/83/EU, pokud jde o lepší vymáhání a modernizaci právních předpisů Unie na ochranu spotřebitele¹⁴¹ (tzv. Směrnice o posílení práv spotřebitele). Platnost směrnice byla stanovena na dvanáctý den po vyhlášení v Úředním věstníku Evropské unie (čl. 12 SPPS), tedy 30. prosince 2019. Členskými státy byla stanovena lhůta k implementaci do 28. listopadu 2021, aplikovat pravidla SPPS pak členské státy musí od 28. května 2022.¹⁴² Jak název směrnice napovídá, Směrnice o posílení práv spotřebitele komplexně upravuje a posiluje ochranu spotřebitele prostřednictvím novelizace Směrnice o nekalých obchodních praktikách, směrnice o nepřiměřených ujednáních ve spotřebitelských smlouvách¹⁴³ a směrnice o právech spotřebitelů¹⁴⁴. Novela SNOP se dotýká zásadních oblastí ochrany spotřebitele, z nichž některé byly výrazně mediálně sledovány, jako např. právě problém dvojí kvality potravin (a celkově výrobků) v jednotlivých členských státech Evropské unie.¹⁴⁵ Novela SNOP také přináší podstatnou modernizaci práva na ochranu spotřebitele prostřednictvím detailnější úpravy obchodních praktik v internetovém prostředí.¹⁴⁶ Zároveň se Směrnice o posílení práv spotřebitele věnuje i problematice vymáhání a sankcím za nedodržování ustanovení všech výše uvedených novelizovaných směrnic.¹⁴⁷

Novela Směrnice o nekalých obchodních praktikách je obsažena v ustanovení čl. 3 SPPS a zasahuje i do definic základních pojmů ve SNOP. Například *produkt* je nově definován jako: „zboží nebo služba, včetně nemovitosti, digitální služby a digitálního obsahu, jakož i práva a závazky.“ Na této nové definici je pak jasně patrná právě modernizace práva na ochranu

¹⁴¹ Úřední věstník Evropské unie L 326, 18. prosince 2019, s. 7.

¹⁴² Srov. ustanovení čl. 7 odst. 1 SPPS a také PATĚK, D. *Právo proti nekalé soutěži*, Op. cit. Sub. 73, s. 26.

¹⁴³ Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách.

¹⁴⁴ Op. cit. sub. 81.

¹⁴⁵ Srov. ONDREJOVÁ, D. Co přinese chystaná novela směrnice o nekalých obchodních praktikách? *Bulletin advokacie*. Praha: Česká advokátní komora v Praze, 2019, č. 10, s. 31.

¹⁴⁶ PATĚK, D. *Právo proti nekalé soutěži*, Op. cit. Sub. 73, s. 26.

¹⁴⁷ ONDREJOVÁ, D. Co přinese chystaná novela směrnice o nekalých obchodních praktikách? Op. cit. Sub. 145, s. 26.

spotřebitele, neboť definice je rozšířena o *digitální službu* a *digitální obsah*. Zároveň SPPS zavádí definice pojmů *pořadí*¹⁴⁸ a *online tržiště*¹⁴⁹.

SPPS dále nahrazuje fakultativní výjimku z úplné harmonizace Směrnice o nekalých obchodních praktikách, obsaženou v ustanovení čl. 3 odst. 5 SNOP, která členským státům umožňovala i nadále uplatňovat předpisy stanovující více omezení nebo požadavků než SNOP. Tato výjimka byla ovšem stanovena na dobu určitou, jež skončila dne 16. června 2013. Ustanovení tak bylo nahrazeno novým textem, který umožňuje členským státům přijímat právní předpisy na ochranu oprávněných zájmů spotřebitele před agresivními či klamavými marketingovými nebo prodejními praktikami v souvislosti s nevyžádanými návštěvami obchodníka u spotřebitele doma nebo se zájezdy organizovanými obchodníkem s cílem nebo účinkem propagace a prodeje produktů spotřebitelům. Tyto právní předpisy musí být přiměřené, nediskriminační a odůvodněné ochranou spotřebitele (čl. 3 odst. 2 SPPS). Členské státy mohou upravit např. dobu, kdy nejsou dovoleny návštěvy obchodníka u spotřebitelů doma bez jejich výslovné žádosti, nebo tyto návštěvy zakázat, pokud dal spotřebitel jasně najevo, že tyto návštěvy nejsou přijatelné (preambule bod 55 SPPS). Podle nového čl. 3 odst. 6 SNOP musí členské státy veškeré vnitrostátní předpisy přijaté na základě nového čl. 3 odst. 5 SNOP neprodleně oznámit Evropské komisi, která je následně zveřejní na zvláštních internetových stránkách, aby tak měli spotřebitelé ale i obchodníci snadný přístup k informacím.¹⁵⁰

Další významnou změnou, kterou Směrnice o posílení práv spotřebitele přinesla, je rozšíření taxativního výčtu tzv. černé listiny, a to vůbec poprvé od vydání Směrnice o nekalých obchodních praktikách.¹⁵¹ Nově se tak mezi obchodní praktiky, které jsou zakázány bez dalšího, řadí také: (i) skrytá reklama při vyhledávání na internetu¹⁵², (ii) druhotný prodej vstupenek ve zvláštních

¹⁴⁸ Nový čl. 2 odst. 1 písm. m) definuje *pořadí* jako: „relativní důležitost připisovaná produktům, jak je obchodník prezentuje, uspořádává nebo oznamuje, bez ohledu na technologické prostředky používané pro tuto prezentaci, uspořádání nebo oznámen.“

¹⁴⁹ Nový čl. 2 odst. 1 písm. n) definuje *online tržiště* jako: „služba využívající software, včetně internetových stránek, části internetových stránek nebo aplikace, který je provozován obchodníkem nebo jeho jménem, a umožňující spotřebitelům uzavírat na dálku smlouvy s jinými obchodníky nebo spotřebiteli.“

¹⁵⁰ Srov. ONDREJOVÁ, D. Co přinese chystaná novela směrnice o nekalých obchodních praktikách? Op. cit. Sub. 145, s. 26.

¹⁵¹ Srov. Ibidem, s. 30-31.

¹⁵² Bod 11a „Poskytnutí výsledků vyhledávání v reakci na dotaz spotřebitele při online vyhledávání bez jasného uvedení placené reklamy nebo platby za účelem dosažení vyššího umístění produktu v rámci výsledků vyhledávání.“

případech¹⁵³, (iii) neověřené zveřejňování recenzí spotřebitelů¹⁵⁴, a (iv) spotřebitelské recenze falešné, zkreslené či na objednávku u třetích osob¹⁵⁵.

Zároveň Novela přinesla i novinky v klamavých opomenutích, jako např. rozšíření závažných informací v případě výzvy ke koupi na online tržišti [nově čl. 7 odst. 4 písm. f) SNOP] a zařazení informace o spotřebitelském původu recenze mezi podstatné informace (čl. 7 odst. 4a SNOP). Jak již ale bylo uvedeno v podkapitole 2.1.5 této práce, dvojí kvalita potravin nespadá pod klamavá opomenutí, proto v této části práce nebudou hlouběji rozebírána.

3.1 Zákaz dvojí kvality zboží

Nejdůležitější změna, kterou Směrnice o posílení práv spotřebitele přinesla, se týká právě dvojí kvality potravin a výrobků, tedy obchodní praktiky, kdy obchodník uvádí pod jednou značkou na jednotlivé trhy členských států Evropské unie zdánlivě stejné výrobky se stejným nebo zaměnitelným balením, které se ale liší svým složením a tím i kvalitou. SPPS zvolila obecnější rovinu úpravy, a to zákaz dvojí kvality zboží, tedy potravinových i nepotravinových výrobků dohromady.¹⁵⁶ Novela v této oblasti je reakcí na dlouhodobou a ve značné míře medializovanou diskusi v souvislosti s prováděnými testy kvality potravin v rámci jednotlivých členských států Evropské unie (viz kapitola 1). Mezi hlavní důvody přijetí právní regulace v oblasti dvojí kvality potravin a výrobků patří existence tzv. spotřebitele druhé kategorie, která je nepřipustná, neboť odporuje základním demokratickým zásadám¹⁵⁷ Evropské unie.¹⁵⁸ Dalším významným důvodem k přijetí přímého zákazu dvojí kvality zboží, i přesto, že na dvojí kvalitu potravin se mohlo vztahovat ustanovení čl. 6 odst. 2 písm. b) SNOP, je také skutečnost, že spotřebitelům, obchodníkům ale i příslušným donucovacím orgánům a orgánům dohlížejícím na ochranu spotřebitele nemusí být jasné, které konkrétní obchodní praktiky jsou nebo mohou být v rozporu se Směrnicí o nekalých obchodních praktikách.¹⁵⁹ Klamavá jednání ve SNOP tak bylo potřeba

¹⁵³ Nový bod 23a Přílohy I SNOP: „Druhotný prodej vstupenek spotřebitelům, pokud je obchodník získal na základě využití automatizovaných prostředků s cílem obejít stanovené limity pro počet vstupenek, které může zakoupit jedna osoba, nebo jakákoli jiná pravidla použitelná na nákup vstupenek.“

¹⁵⁴ Nový bod 23b Přílohy I SNOP: „Tvzení, že recenze produktu podávají spotřebitelé, kteří produkt skutečně použili nebo zakoupili, aniž by byly přijaty opodstatněné a přiměřené kroky k ověření toho, zda pocházejí od těchto spotřebitelů.“

¹⁵⁵ Nový bod 23c Přílohy I SNOP: „Podávání falešných spotřebitelských recenzí či uživatelského hodnocení nebo zadávání jiným právnickým či fyzickým osobám, aby takové recenze podaly, nebo zkreslování spotřebitelských recenzí či sociálních potvrzení s cílem propagovat produkty.“

¹⁵⁶ Srov. PATĚK, D. *Právo proti nekalé soutěži*, Op. cit. Sub. 73, s. 26.

¹⁵⁷ Konkrétně ustanovení čl. 9 SEU.

¹⁵⁸ Oznámení komise o uplatňování právních předpisů EU v oblasti potravin a ochrany spotřebitele v případech dvojí kvality výrobků – konkrétní případ potravin (2017/C 327/01). Op. cit. Sub. 3.

¹⁵⁹ Srov. bod 53 SPPS.

rozšířit o další malou generální klauzuli klamavých obchodních praktik.¹⁶⁰ Zákaz dvojí kvality zboží se po Novele nachází v ustanovení čl. 5 odst. 2 písm. c) SNOP, jehož celé znění je následující: „*Obchodní praktika je rovněž považována za klamavou, pokud ve věcných souvislostech, s přihlédnutím ke všem jejím rysům a okolnostem, vede nebo může vést k tomu, že průměrný spotřebitel učiní rozhodnutí o obchodní transakci, které by jinak neučinil, a zahrnuje jakékoliv uvádění zboží na trh v jednom členském státě jako zboží totožného se stejným zbožím uváděným na trh v jiných členských státech, ačkoliv takové zboží má podstatně odlišné složení nebo znaky, pokud to není odůvodněno oprávněnými a objektivními faktory.*“

Znění ustanovení je poněkud problematické, neboť k němu chybí dostatečný výklad pojmů ze strany zákonodárce.¹⁶¹ Například není jasné, co jsou *podstatně odlišné složení a znaky*. Vymezení *podstatně odlišného složení a znaků* bohužel nevymezuje ani Směrnice o posílení práv spotřebitele ve svých důvodech. Zároveň není jasné, co jsou *odůvodněné a objektivní faktory*, jež poskytují obchodníkovi možnost liberovat se z porušení zákazu dvojí kvality zboží. Bod 53 SPPS obsahuje pouze demonstrativní výčet odůvodněných a objektivních faktorů, kdy říká, že se může jednat o „*vnitrostátní právní předpisy, dostupnost nebo sezónnost surovin nebo dobrovolné strategie zaměřené na zlepšení přístupu ke zdravým a výživným potravinám a právo obchodníka nabízet na různých geografických trzích zboží stejné značky v obalech různé hmotnosti či objemu.*“ Co všechno si pod jednotlivými pojmy představit, si lze však jen těžko domýšlet. Směrnice o posílení práv spotřebitele tak poskytuje alespoň určitý návod, jak by v případě dvojí kvality zboží měly donucující orgány postupovat. V bodě 53 SPPS je uvedeno, že: „*Příslušné orgány by měly posoudit, zda spotřebitelé mohou tyto rozdíly¹⁶² snadno rozpoznat, tím, že budou zjišťovat dostupnost a přiměřenost informací. Je důležité, aby spotřebitelé byli informováni o rozdílech mezi zbožím z důvodu oprávněných a objektivních faktorů. Obchodníci by měli mít možnost poskytovat tyto informace různými způsoby, které spotřebitelům umožní získat přístup k nezbytným informacím. Obchodníci by obecně měli dávat přednost alternativám k poskytování informací na etiketě zboží. Měla by být dodržována příslušná odvětvová pravidla Unie a pravidla Unie pro volný pohyb zboží.*“ Zajímavostí je, že v demonstrativním výčtu odůvodněných a objektivních faktorů chybí chuťové preference spotřebitelů v jednotlivých členských státech. Je tomu tak i přesto, že právě chuťovými preferencemi hájili dvojí kvalitu potravin nejen obchodníci, ale

¹⁶⁰ Srov. také ONDREJOVÁ, D. Co přinese chystaná novela směrnice o nekalých obchodních praktikách? Op. cit. Sub. 145, s. 26-28.

¹⁶¹ Srov. Ibidem.

¹⁶² Ve složení a kvalitě jednotlivých výrobků.

i sama Evropská komise.¹⁶³ Důvodem pro vynechání chuťových preferencí může být skutečnost, že se vztahují jen k potravinám. Zákaz dvojí kvality se naproti tomu vztahuje na zboží jako souhrn potravinových i nepotravinových výrobků. Stejně tak ale mohou být důvodem pro vynechání právě panující neshody o tom, zda jsou rozdílné chuťové preference v jednotlivých členských státech dostatečným důvodem pro odpuštění dvojí kvality.

Se zákazem dvojí kvality zboží souvisí i další změna, kterou Novela přinesla, a tou je posílení ochrany spotřebitele v oblasti prostředků nápravy a sankcí. Podle nového čl. 11a SNOP mají mít spotřebitelé, kteří jsou poškozeni nekalými obchodními praktikami obchodníků, přístup k přiměřeným a účinným nápravám, včetně náhrady škody, kterou utrpěli, a případného snížení ceny nebo práva na ukončení smlouvy. Členské státy si přitom mohou vnitrostátními předpisy určit podmínky pro tyto nápravy (nový čl. 11a odst. 1 SNOP). Těmito nápravami však není dotčeno uplatnění ostatních náprav, které má spotřebitel k dispozici podle práva Evropské unie nebo práva členského státu (nový čl. 11a odst. 2 SNOP). Zároveň se ustanovení nového čl. 11a SNOP nedotýká pravidel unijního ani vnitrostátního smluvního práva.¹⁶⁴

Před vydáním Směrnice o posílení práv spotřebitele byly na sankce kladeny požadavky, aby byly účinné, přiměřené a odrazující (čl. 13 SNOP). Členské státy si je stanovovaly samy na úrovni vnitrostátních předpisů, což mělo za následek, že se úprava sankcí v různých členských státech výrazně liší.¹⁶⁵ Novela tak přinesla změnu ustanovení čl. 13 SNOP, týkajícího se sankcí za nekalé obchodní praktiky, přičemž původní znění článku se nezměnilo, jen se celé přesunulo do odst. 1 a byl přidán odst. 2, ve kterém jsou stanovena pomocná a orientační kritéria, která by případně při stanovování a ukládání sankcí měla být zohledněna. Výčet kritérií v novém čl. 13 odst. 2 SNOP je pouze demonstrativní a obsahuje následující kritéria: (i) povahu, závažnost, rozsah a délku trvání protiprávního jednání, (ii) případná opatření přijatá obchodníkem ke zmírnění nebo nápravě škod, jež spotřebitelé utrpěli, (iii) případná předchozí protiprávní jednání obchodníka, (iv) získaný finanční prospěch obchodníka kvůli protiprávnímu jednání, (v) sankce uložené obchodníkovi za totéž protiprávní jednání v jiných členských státech v přeshraničních případech, kde jsou informace o těchto sankcích k dispozici prostřednictvím mechanismu stanoveného nařízením (EU) 2017/2394¹⁶⁶, a (vi) jakoukoliv jinou přitěžující nebo polehčující okolnost vztahující se na

¹⁶³ Viz podkapitola 1.3. této práce.

¹⁶⁴ Srov. také ONDREJOVÁ, D. Co přinese chystaná novela směrnice o nekalých obchodních praktikách? Op. cit. Sub. 145, s. 28-30.

¹⁶⁵ Ibidem.

¹⁶⁶ Nařízení Evropského parlamentu a rady 2017/2394 ze dne 12. prosince 2017, o spolupráci mezi vnitrostátními orgány příslušnými pro vymáhání dodržování právních předpisů na ochranu zájmů spotřebitelů a o zrušení nařízení (ES) č. 2006/2004.

okolnosti daného případu. V případě posuzování sankce za klamavou obchodní praktiku v podobě dvojí kvality zboží by tak mohl být zohledněn např. finanční prospěch obchodníka, který získal, když do některých členských států dovážel méně kvalitní potraviny, čímž šetřil na surovinách.

V novém ustanovení čl. 13 odst. 3 SNOP jsou pak zakotvena zvláštní pravidla pro regulaci ukládání sankcí v případě tzv. unijního rozměru. Dle tohoto odstavce členské státy zajistí, aby v případě, kdy mají být uloženy sankce v souladu s článkem 21¹⁶⁷ nařízení (EU) 2017/2394, tyto sankce zahrnovaly buď možnost uložení pokuty ve správním řízení, nebo zahájení soudního řízení ohledně uložení pokuty, případně obojí, a to v maximální výši alespoň 4 % ročního obrátu obchodníka v dotčeném členském státě (případně členských států). Aniž by bylo porušeno toto nařízení, členské státy mohou z vnitrostátních ústavních důvodů omezit ukládání pokut za porušení článků o malých generálních klauzulích, tedy i zákazu dvojí kvality zboží, a porušení tzv. černé listiny [nový čl. 13 odst. 3 písm. a) SNOP]. Pokud není znám roční obrat obchodníka, zavedou členské státy maximální výši pokuty nejméně 2 miliony EUR (nový čl. 13 odst. 4 SNOP). Tato nová pravidla v oblasti sankcí jsou velkým přínosem pro právo proti nekalým obchodním praktikám, neboť umožňují členským státům dávat pokuty, které skutečně budou mít sankční a preventivní charakter.¹⁶⁸

3.2 Implementace do českého právního řádu¹⁶⁹

3.2.1 Potravinový zákon

V reakci na problematiku dvojí kvality potravin a novelu Směrnice o nekalých obchodních praktikách, podala skupina poslanců dne 5. června 2019 návrh na změnu Potravinového zákona.¹⁷⁰ Součástí návrhu bylo rozšíření ustanovení § 10 odst. 1 o písmeno g) PZ, které podle původního

¹⁶⁷ Donucovací opatření při koordinovaných postupech.

¹⁶⁸ Srov. také ONDREJOVÁ, D. Co přinese chystaná novela směrnice o nekalých obchodních praktikách? Op. cit. Sub. 145, s. 28-30.

¹⁶⁹ Směrnice o posílení práv spotřebitele měla dopad na několik českých zákonů, které bylo či stále je na jejím základě třeba novelizovat. SPPS měla dopad i na samotný Občanský zákoník. Momentálně je v organizačním výboru návrh na novelu ustanovení o ochraně spotřebitele v ustanovení § 1811 a násl. ObčZ (*Sněmovní tisk 994*. Novela z. - občanský zákoník – EU [online]. [cit. 13.2.2021]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=994>). Navrhovaná novela ovšem nesouvisí se zákazem dvojí kvality zboží, nýbrž s novinkami ochrany spotřebitele ve vztazích B2C v internetovém prostředí a soukromoprávními nápravami pro spotřebitele, proto ji v této práci nebude věnována pozornost. Zákazu dvojí kvality zboží se týkají novely Potravinového zákona a Zákona o ochraně spotřebitele.

¹⁷⁰ Srov. Návrh zákona včetně důvodové zprávy. *Sněmovní tisk 502*. Novela z. o potravinách a tabákových výrobcích – EU. [online]. [cit. 10.2.2021]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=502>.

návrhu mělo znít: „*Na trh je zakázáno uvádět potraviny označené zdánlivě totožně s potravinou uváděnou na trh v jiném členském státě Evropské unie, ačkoliv potravina uváděná na trh v České republice má odlišné složení nebo vlastnosti.*“¹⁷¹ Zákaz dvojí kvality se tak podle Potravinového zákona bude týkat pouze potravin, nikoliv zboží ve smyslu potravinových i nepotravinových výrobků, jako je tomu v novelizované Směrnici o nekalých obchodních praktikách. Návrh ustanovení byl ovšem problematický, neboť uváděl pouze „*odlišné složení nebo vlastnosti*“. Novela Směrnice o nekalých obchodních praktikách však uvádí jako požadavek pro zákaz dvojí kvality zboží „*podstatně odlišné složení nebo znaky*“. Česká vnitrostátní úprava by tak podle návrhu novely Potravinového zákona obsahovala přísnější požadavky na obchodníka, čímž by spotřebitele chránila více než SNOP. Takové řešení by ale odporovalo režimu maximální harmonizace Směrnice o nekalých obchodních praktikách. Problém vyřešila skupina poslanců předkládající návrh tak, že se v dokumentu, který porovnává navrhované změny s legislativou EU¹⁷², k pozměňovacímu návrhu ustanovení § 10 Potravinového zákona raději vůbec nevyjádřila.

Nesoulad se Směrnicí o nekalých obchodních praktikách byl opraven zemědělským výborem, který pomocí pozměňovacích návrhů¹⁷³ doplnil ustanovení § 10 odst. 1 písm. g) Potravinového zákona o pojem „*podstatně*“. V tomto znění novela Potravinového zákona prošla až do třetího čtení, ve kterém byla schválena dne 20. ledna 2021. Nyní tak novelu Potravinového zákona musí schválit ještě senát, kterému byl zákon doručen dne 22. února 2021. Lze ale předpokládat, že ke změně ustanovení § 10 odst. 1 písm. g) už nedojde, neboť ve znění, v jakém je teď navrhováno, přesně odpovídá zákazu dvojí kvality zboží, obsaženého v ustanovení čl. 6 odst. 2 písm. c) SNOP. V obou případech tak musí jít o *podstatně odlišné složení nebo znaky či vlastnosti*.

Se zařazením zákazu dvojí kvality potravin muselo nutně dojít také k novelizaci přestupků v ustanovení § 17 a násl. Potravinového zákona. Nově se tak do ustanovení § 17 odst. 2 PZ přidává písmeno g), jež stanovuje, že provozovatel potravinářského podniku se dopouští přestupku, pokud porušuje zákaz dvojí kvality potravin. Za tento přestupek bude obchodníkům hrozit pokuta až 50 milionů korun v souladu s nově navrženým ustanovením § 17f písm. d) PZ.¹⁷⁴ Opět lze předpokládat, že k těmto ustanovení nebude mít senát pozměňovacích návrhů.

¹⁷¹ *Sněmovní tisk 502*. Op. cit. Sub. 170. Platné znění novelizovaných částí zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷² *Sněmovní tisk 502*. Op. cit. Sub. 170. Kompatibilita s právem EU.

¹⁷³ *Ibidem*. Usnesení ZEV k tisku 502/0.

¹⁷⁴ *Ibidem*. Návrh zákona včetně důvodové zprávy.

3.2.2 Zákon o ochraně spotřebitele

Novela Směrnice o nekalých obchodních praktikách dopadla i na Zákon o ochraně spotřebitele. Na rozdíl od Potravinového zákona se připravovaná novela poněkud zdržela v organizačním výboru. Návrh zákona byl sněmovně předložen dne 11. srpna 2020 a doposud ani předložen k prvnímu čtení.¹⁷⁵ Pokud bude novela ZOS schválena v navrženém znění, dojde k rozšíření klamavých jednání v ustanovení § 5 odst. 3 ZOS o písm. d), které bude nově zahrnovat zákaz dvojí kvality výrobků. Celé ustanovení § 5 odst. 3 písm. d) ZOS by tak mělo znít následovně: „*Obchodní praktika se rovněž považuje za klamavou, pokud ve věcných souvislostech, s přihlédnutím ke všem jejím rysům a okolnostem, vede nebo může vést k tomu, že spotřebitel učiní rozhodnutí ohledně koupě, které by jinak neučinil, a pokud zahrnuje jakékoliv uvádění výrobku na trh jako výrobku totožného s výrobkem uváděným na trh v nejméně 2 dalších členských státech Evropské unie, přestože takový výrobek má podstatně odlišné složení nebo znaky, pokud to není odůvodněno oprávněnými a objektivními skutečnostmi.*“¹⁷⁶ Od ustanovení čl. 5 odst. 2 písm. c) SNOP se navrhovaný zákaz dvojí kvality výrobků liší jen minimálně, a to v terminologii, kdy ZOS používá pojem *výrobek*, přičemž SNOP pracuje s pojmem *zboží*. Za významnou lze považovat podmínku, že výrobek musí být uváděn na trh jako výrobek totožný s výrobkem uváděným na trh v „*nejméně 2 dalších členských státech*“ Evropské unie. SNOP přitom obsahuje „*v jiných členských státech*“. Přesto, že významově jsou obě ustanovení stejná, je možné, že součástí některých pozměňovacích návrhů bude i přeformulování této podmínky, aby byla v úplném souladu se zněním novelizované Směrnice o nekalých obchodních praktikách.

Navržená novela Zákona o ochraně spotřebitele by měla samozřejmě dopadnout i na ustanovení o přestupcích. Do ustanovení § 24 odst. 1 ZOS by podle návrhu mělo být doplněno písmeno f) týkající se zákazu dvojí kvality výrobků, které doplňuje seznam konkrétních přestupků, jichž se může obchodník dopustit. Zároveň má být podle návrhu doplněné ustanovení § 24 odst. 17 písm. f) ZOS tak, že za dvojí kvalitu výrobků stanoví pokutu až do výše 50 milionů korun, tedy shodně, jako je tomu v návrhu Potravinového zákona.¹⁷⁷ Takto vysoká pokuta byla navržena záměrně, aby došlo k eliminaci dvojí kvality výrobků v sektorech, ve kterých byla dvojí kvalita již prokázána, a také proto, aby měla skutečně preventivní funkci.¹⁷⁸

¹⁷⁵ Novela z. o ochraně spotřebitele. *Sněmovní tisk 967* [online]. [cit. 10.2.2021]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&T=967>

¹⁷⁶ Ibidem. Návrh zákona včetně důvodové zprávy. 2

¹⁷⁷ Ibidem.

¹⁷⁸ Ibidem.

3.3 Německá právní úprava dvojí kvality

Pro ucelení pohledu na analyzovaný problém bude v následující části uvedeno porovnání implementace Směrnice o posílení práv spotřebitele v České republice a Německu. Německo bylo vybráno proto, že na rozdíl od českého právního řádu, který kopíruje úpravu evropskou – tedy drží se dvojkolejnosti ochrany soutěžitelů proti nekalé soutěži a ochrany spotřebitele proti klamavým obchodním praktikám obchodníků – chrání německý právní řád soutěž jako celek samostatným Zákonem proti nekalé soutěži (UWG). V německém právním řádu je tak úprava na rozdíl od českého právního řádu kodifikovaná.¹⁷⁹ Na rozdíl od evropské, potažmo české koncepce, je jedním zákonem chráněn spotřebitel i obchodník (soutěžitel), neboť v německém právním řádu není dvojkolejnost ochrany vztahu B2C a B2B.¹⁸⁰ UWG obsahuje úpravu nekalé soutěže, která je v českém právní řádu upravena Občanským zákoníkem, ale zároveň do něj byla transponována i Směrnice o nekalých obchodních praktikách, která je v českém právním řádu přejata především do Zákona o ochraně spotřebitele. Zákon se dělí na pět částí, a to na (i) obecná ustanovení, (ii) právní důsledky, (iii) procesněprávní ustanovení, (iv) trestněprávní ustanovení a (v) závěrečná ustanovení. Otázky týkající se nekalé soutěže tak UWG upravuje komplexně.¹⁸¹

Vzhledem k výše uvedenému se skutečnost, že i Směrnice o posílení práv spotřebitele má být implementována do UWG, jeví jako logická. Stejně jako v České republice je i v Německu implementační novela UWG zatím neschválena. Návrh zákona byl spolkovému sněmu předložen 4. listopadu 2020 a následně prošel připomínkami a pozměňovacími návrhy různých asociací¹⁸².¹⁸³ Upravená verze návrhu novely UWG pak byla předložena 20. ledna 2021 a nyní čeká na schválení.¹⁸⁴

Klamavá jednání podle Směrnice o nekalých obchodních praktikách jsou transponována do ustanovení § 5 UWG. Proto i zákaz dvojí kvality zboží by měl být implementován do ustanovení § 5, a to do nově navrženého odst. 3 bod 2, jehož znění by podle návrhu mělo být obsahově naprosto totožné s ustanovením nového čl. 5 odst. 2 písm. c) SNOP.¹⁸⁵ Zajímavostí ovšem je, že

¹⁷⁹ KUBÁČ, R. Právní úprava nekalé soutěže se zaměřením na klamavou a srovnávací reklamu v Německu, Rakousku a na Slovensku a porovnání s úpravou českou. *Právní rozhledy*, 2006, č. 16, s. 557

¹⁸⁰ UWG slouží k ochraně soutěžitelů, spotřebitelů a dalších účastníků trhu před nekalými obchodními praktikami a zároveň chrání zájem veřejnosti na řádné soutěži (§ 1 UWG).

¹⁸¹ KUBÁČ, R. Op. cit. Sub. 179.

¹⁸² Jednalo se např. o Německou asociaci spotřebitelů, ústřední asociaci německého reklamního průmyslu a

¹⁸³ Entwurf eines Gesetzes zur Stärkung des Verbraucherschutzes im Wettbewerbs- und Gewerberecht. *Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz* [online]. [cit. 10.2.2021]. Dostupné z: https://www.bmjv.de/SharedDocs/Gesetzgebungsverfahren/DE/Staerkung_Verbraucherschutz_Wettbewerbs-und_Gewerberecht.html;jsessionid=C4054F74008A3F8ED1AACA14C39A96E6.1_cid334

¹⁸⁴ Ibidem.

¹⁸⁵ Ibidem.

německý zákonodárce chápe zákaz dvojí kvality zboží pouze jako vyjasnění stávající právní úpravy klamavých jednání (čl. 5 UWG; čl. 5 SNOP). Podle německého zákonodárce tak nestanovuje žádné nové povinnosti.¹⁸⁶ Na tomto stanovisku německého zákonodárce je poměrně jasně zřetelný německý postoj ke dvojí kvalitě. Zatímco v České republice a jiných členských státech s méně kvalitním zbožím, je zákaz dvojí kvality vítanou a dlouhou dobu očekávanou právní novinkou, v Německu se jedná spíše o formální změnu, která jen konkretizuje již platné pravidlo. Je tomu tak nejspíše proto, že v Německu téměř nejsou prodávány výrobky nižší kvality (viz podkapitoly 1.1 až 1.3).

Stejně jako samotný zákaz dvojí kvality zboží by do UWG měly být implementovány také sankce za porušení tohoto zákazu v prakticky stejném znění, jako je tomu v novelizované Směrnici o nekalých obchodních praktikách. Konkrétně do ustanovení § 19 UWG, který by měl podle návrhu stanovovat maximální sankci ve výši 4 % ročního obrátu obchodníka, jenž se dvojí kvality zboží dopustil.¹⁸⁷

Rozdílem mezi právními úpravami České republiky tak zůstává pouze skutečnost, že v německém právu není evropskou úpravou nastolená dvojkolejnost ochrany spotřebitelů a ochrany soutěžitelů. UWG upravuje nekalou soutěž ve smyslu institutu zastřešujícího jak právo proti nekalé soutěži mezi soutěžiteli, tak právo na ochranu spotřebitele proti nekalým obchodním praktikám obchodníků.

3.3.1 Dílčí shrnutí

Novela Směrnice o nekalých obchodních praktikách v podobě Směrnice o posílení práv spotřebitele přinesla modernizaci evropského práva ochrany spotřebitele. Hlavní a nejvíce diskutovanou novinkou je dlouho očekávaný zákaz dvojí kvality zboží, tedy potravinových i nepotravinových výrobků. Novela mimo jiné zároveň přinesla i lépe propracované nároky na sankce za porušení Směrnice o nekalých obchodních praktikách, které spotřebiteli poskytují větší ochranu a lépe plní preventivní a odstrašující funkci sankcí.

Do českého právního řádu by měla být Směrnice o posílení práv spotřebitele implementována mimo jiné do Občanského zákoníku, Potravinového zákona a Zákona o ochraně spotřebitele. Zákaz dvojí kvality zboží dopadá především na Potravinový zákon a Zákon o ochraně spotřebitele.

¹⁸⁶ Ibidem. Gesetzentwurf der Bundesregierung Entwurf eines Gesetzes zur Stärkung des Verbraucherschutzes im Wettbewerbs- und Gewerberecht.

¹⁸⁷ BLANK, H., BIERMANN, S. Dual Quality-Verbot – Alter Wein in neuen Schläuchen? CMS Deutschland bloggt [online]. 5.11.2020 [cit. 9.2.2021]. Dostupné z: <https://www.cmshs-bloggt.de/rechtsthemen/verbrauchervertraege-im-digitalzeitalter/dual-quality-verbot-alter-wein-in-neuen-schlaeuchen/>

Legislativním procesem momentálně prochází novely obou zákonů. Pokud budou oba návrhy schváleny, bude v českém právní řádu dvojitá kvalita zakázaná dvojitým způsobem. Ačkoliv jsou si navrhovaná ustanovení obou zákonů velmi podobná, Potravinový zákon bude zakazovat pouze dvojitou kvalitu potravin [navrhovaný § 10 odst. 1 písm. g) PZ]. Zákon o ochraně spotřebitele pak bude zakazovat souhrnně dvojitou kvalitu výrobků, tedy potravinových i nepotravinových [navrhovaný § 5 odst. 3 písm. d) ZOS]. Stejně tak sankce za porušení zákazu dvojité kvality by měly být v obou zákonech stanoveny obdobně, tedy jako pokuta až do výše 50 milionů korun [navrhovaný § 17f písm. d) PZ a § 24 odst. 17 písm. f) ZOS].

Rovněž v Německu se nepředpokládá komplikovaná implementace Směrnice o posílení práv spotřebitele. Ke schválení je předložen návrh novely UWG, který doplňuje ustanovení § 5 o zákaz dvojité kvality zboží a ustanovení § 19 o sankci za porušení tohoto zákazu do výše až 4 % ročního obrátu obchodníka, který se dvojitou kvalitou dopustil.

Závěr

Dvojí kvalita potravin je obchodní praktika, při které výrobci uvádějí na trh členských států potraviny, jež mají odlišné složení od potravin prodávaných v jiných členských státech, i když jsou prodávány pod stejnou značkou a ve stejném nebo zaměnitelném obalu. Některým spotřebitelům se tak v rámci jednotného evropského trhu dostává méně kvalitních potravin. Tyto méně kvalitní potraviny přitom stojí stejně jako jejich kvalitnější protějšky a mnohdy si za ně spotřebitelé i připlatí. Důsledkem je vznik tzv. spotřebitele druhé kategorie, což odporuje základním demokratickým zásadám Evropské unie. Dlouhou dobu panoval názor, že jednotný evropský trh je rozdělen na východní a západní část, kdy do východní části jsou dováženy méně kvalitní potraviny. Pomocí testů kvality, které porovnávaly složení potravin zakoupených v jednotlivých členských státech (viz podkapitoly 1.1 až 1.3) se toto tvrzení ovšem nepotvrdilo. Rozdílnost v kvalitě potravin je nahodilá a nevykazuje znaky žádného konstantního geografického či jiného vzorce.

Dvojí kvalita potravin spadá především do působnosti Směrnice o nekalých obchodních praktikách na evropské úrovni a Zákona o ochraně spotřebitele na úrovni české. Vzhledem k tomu, že Směrnice o nekalých obchodních praktikách byla přijata v režimu maximální harmonizace, jsou její ustanovení transponována do Zákona o ochraně spotřebitele téměř doslovně. Za úpravy před novelou SNOP tak dvojí kvalita potravin mohla být podle obou předpisů posouzena jako klamavé jednání [čl. 6 odst. 1 písm. b) SNOP; § 5 odst. 2 písm. b) ZOS].

Vzhledem k tomu, že obchodníci často zdůvodňovali dvojí kvalitu potravin chuťovými preferencemi spotřebitelů v jednotlivých členských státech, bylo těžké dvojí kvalitu potravin posoudit jako klamavé jednání, neboť každé takové jednání musí být posuzováno na základě konkrétních okolností. Na tento problém odpověděla Směrnice o posílení práv spotřebitele, která přinesla novelu SNOP v podobě rozšíření klamavých obchodních praktik o zákaz dvojí kvality zboží, tedy potravinových i nepotravinových výrobků. Dvojí kvalita tak bude nově zakázána, pokud ve věcných souvislostech, s přihlédnutím ke všem jejím rysům a okolnostem, vede nebo může vést k tomu, že průměrný spotřebitel učiní rozhodnutí o obchodní transakci, které by jinak neučinil. Dále bude zakázáno jakékoliv uvádění zboží na trh v jednom členském státě jako zboží totožného se stejným zbožím uváděným na trh v jiných členských státech, ačkoliv takové zboží má podstatně odlišné složení nebo znaky, ledaže budou takové rozdíly odůvodněny oprávněnými a objektivními faktory.

V českém právním řádu momentálně prochází legislativním procesem dvě novely, které by měly implementovat zákaz dvojí kvality zboží. První z nich je zákaz dvojí kvality potravin

v Potravinovém zákoně a druhou je zákaz dvojí kvality výrobků v Zákoně o ochraně spotřebitele. Obě novely by měly transponovat zákaz dvojí kvality v obsahově totožném znění, v jakém je stanoven ve SNOP. Návrh novely Potravinového zákona původně obsahoval zákaz uvádět na trh potraviny, které mají *odlišné složení nebo znaky* (než potraviny prodávané v jiných členských státech), nikoliv *podstatně odlišné složení nebo znaky*, jako je tomu ve SNOP. Takové znění by ale odporovalo režimu maximální harmonizace SNOP, proto bylo v rámci pozměňovacích návrhů změněno.

Stejně jako český právní řád reaguje i právní řád Německa. Novela SNOP bude implementována do UWG, do kterého je SNOP transponována. I německý zákonodárce volil obsahově totožné znění, jaké je ve SNOP.

Závěrem lze dodat, že i přesto, že byl vydán zákaz dvojí kvality zboží na evropské úrovni, problematiku a existenci dvojí kvality na jednotném evropském trhu to stále dostatečně neřeší. Pro efektivní ochranu spotřebitelů před dvojí kvalitou chybí výklad pojmů, jako jsou např. „*podstatně odlišné složení nebo znaky*“ nebo „*oprávněné a objektivní faktory*“. SPPS sice obsahuje demonstrativní výčet odůvodněných a objektivních faktorů (viz podkapitola 3.1), přesto se tyto nejeví jako dostatečně transparentní. Nezbyvá tedy než čekat, dokud Soudní dvůr EU nepřijde s výkladem všech nejasných pojmů nebo dokud Evropská komise nevydá nové pokyny k provádění Směrnice o nekalých obchodních praktikách.

Seznam zkratek

Směrnice o nekalých obchodních praktikách / SNOP

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 005/29/ES ze dne 11. května 2005, o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnic Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 (směrnice o nekalých obchodních praktikách)

Zákon o ochraně spotřebitele / ZOS

Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, v platném znění

Potravinový zákon / PZ

Zákon č. 110/1997, o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, v platném znění

Občanský zákoník / ObčZ

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění

Zákon proti nekalé soutěži / UWG

Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb in der Fassung der Bekanntmachung vom 3. März 2010 (BGBl. I S. 254), das zuletzt durch Artikel 1 des Gesetzes vom 26. November 2020 (BGBl. I S. 2568) geändert worden ist

Směrnice o posílení práv spotřebitele / SPPZ

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2161 ze dne 27. listopadu 2019, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/6/ES, 2005/29/ES a 2011/83/EU, pokud jde o lepší vymáhání a modernizaci právních předpisů Unie na ochranu spotřebitele

SFEU

Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie (2012/C 326/0)

SEU

Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii (2012/C 326/0)

Seznam použitých zdrojů

1 Seznam použité literatury

HENNING-BODEWIG, F. *International Handbook on Unfair Competition*. Germany: Verlag C.H. Beck, 2013. ISBN 978-3-406-63310-2.

KEIRSBLICK, B. *The New European Law of Unfair Commercial Practices and Competition Law*. The United Kingdom. Oxford: Hart Publishing Ltd., 2011. ISBN 978-1-84946-184-9.

MICKLITZ, H.-V., STUYCK, J., TERRY, E., DROSHOUT, D. *Cases, Material and Text on Consumer Law*. Oregon: Hart Publishing, 2010. ISBN 978-1-84113-749-0.

ONDREJOVÁ, D., SEHNÁLEK, D. *Nekalosoutěžní reklama a nekalé obchodní praktiky v české i evropské právní úpravě a judikatuře*. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-239-4.

PATĚK, D. *Právo proti nekalé soutěži*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020. ISBN 978-80-7552-880-3.

POKORNÁ, J., VEČERKOVÁ, E., LEVICKÁ, T., DUDOVÁ, J. *Ochrana spotřebitele proti nekalým obchodním praktikám podnikatelů*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. ISBN 978-80-7552-625-0.

VÍTOVÁ, B., ETLÍKOVÁ, M. *Nekalé obchodní praktiky*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-867-4.

2 Seznam odborných článků

BARTKOVÁ, L. How do consumers perceive the dual quality of goods and its economic aspects in the European Union? An empirical study. *Problems and Perspectives in Management*, 2019, č. 3, s. 382-394.

HAJN, P. Směrnice o nekalých obchodních praktikách a české právo. *Právní rozhledy*. [online]. 2007. [cit. 22.1.2021].

Dostupné z:

<https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembqg5pxa4s7gizf6427nfuq&groupIndex=0&rowIndex=0>

KUBÁČ, R. Právní úprava nekalé soutěže se zaměřením na klamavou a srovnávací reklamu v Německu, Rakousku a na Slovensku a porovnání s úpravou českou. *Právní rozhledy*, 2006, č. 16.

METIN, I., KIZGIN, Y. Multinational Fast Food Chains' "Global Think, Local Act Strategy" and Consumer Preferences in Turkey. *International Journal of Marketing Studies*. 2015, č. 7(1), s. 106-116.

MÍŠŮR, P. Evropská komise navrhla nová pravidla elektronického obchodu. *Obchodněprávní revue* [online]. 2016. [cit. 22.1.2021].

Dostupné z databáze:

<https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrgzw64s7gzpxgxzrha4q&groupIndex=1&rowIndex=0>

ONDREJOVÁ, D. Co přinese chystaná novela směrnice o nekalých obchodních praktikách? *Bulletin advokacie*, 2019, č. 10, s. 25-31.

ONDREJOVÁ, D. Generální klauzule nekalých obchodních praktik. *Bulletin advokacie*, 2016, č. 11, s. 25-29.

PATĚK, D. Bude spotřebitel vytlačen z práva nekalé soutěže? *Obchodní právo*, 2009, č. 10, s. 22-29.

SISTO, R., PELLEGRINI, G., LA SALA, P. Dual quality food: A negative social externality or a competitiveness opportunity? *Agricultural Economics*. 2019, č. 65(7), 307-313.

3 Seznam použitých internetových zdrojů

BLANK, H., BIERMANN, S. Dual Quality-Verbot – Alter Wein in neuen Schläuchen? CMS Deutschland bloggt [online]. 5.11.2020 [cit. 9.2.2021].

Dostupné z:

<https://www.cmshs-bloggt.de/rechtsthemen/verbrauchervertraege-im-digitalzeitalter/dual-quality-verbot-alter-wein-in-neuen-schlaeuchen/>

Bonduelle Hrášek pro český a rakouský trh. dTest [online]. [cit. 12.7.2020].

Dostupné z:

<https://www.dtest.cz/clanek-6254/bonduelle-hrasek-pro-cesky-a-rakousky-trh-dtest-12-2016>

Borzan i HAH objavili rezultate istraživanja kvalitete proizvoda za Hrvatsku i Njemačku. [online]. 1.9.2017 [cit. 16.7.2020].

Dostupné z:

<https://biljanaborzan.eu/jednaka-kvaliteta-proizvoda/borzan-i-hah-objavili-rezultate-istrazivanja-kvalitete-proizvoda-za-hrvatsku-i-njemacku/>

Communication from the Commission to the European Parliament, The Council, The European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Protecting businesses against misleading marketing practices and ensuring effective enforcement. Review of Directive 2006/114/EC concerning misleading and comparative advertising. COM (2012) 702 Final. [online]. [cit. 15.8.2020].

Dostupné z:

<https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/results-eu-wide-comparison-quality-related-characteristics-food-products>

Dvojitá kvalita potravinářských výrobků: Komise vydala pokyny, které členským státům pomohou v boji s nekalými obchodními praktikami. Evropská komise [online]. 26.9.2017 [cit. 16.7.2020].

Dostupné z:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_17_3403

Entwurf eines Gesetzes zur Stärkung des Verbraucherschutzes im Wettbewerbs - und Gewerberecht. Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz [online]. [cit. 10.2.2021].

Dostupné z:

https://www.bmjv.de/SharedDocs/Gesetzgebungsverfahren/DE/Staerkung_Verbraucherschutz_Wettbewerbs-_und_Gewerberecht.html;jsessionid=C4054F74008A3F8ED1AACA14C39A96E6.1_cid334

Exkluzivní průzkum MZe o dvojí kvalitě potravin: kuřecí separát místo vepřového v luncheon meatu a méně masa v rybích prstech. eAGRI [online]. 11.7.2017 [cit. 12.7.2020].

Dostupné z:

http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2017_exkluzivni-pruzkum-mze-o-dvoji-kvalite.html

Europa-Parlamentets beslutning af 4. februar 2014 om anvendelsen af direktivet om urimelig handelspraksis 2005/29/EF (2013/2116(INI)). [online]. 20.12.2013. [cit. 13.9.2020].

Dostupné z:

<https://op.europa.eu/cs/publication-detail/-/publication/ff50a6f4-1060-11e7-8a35-01aa75ed71a1/language-da>

Istraživanje kvalitete nailzged istih proizvoda na tržištima starih i novih država članica EU – Rezultati. [online]. 1.10.2017 [cit. 16.7.2020].

Dostupné z:

<https://biljanaborzan.eu/wp-content/uploads/2017/09/JEDNA-UNIJA-JEDNA-KVALITETA-rezultati-istraz%CC%8Civanja-13.9.2017..pdf>

Kruhový test pomazánek Nutella. dTest [online]. [cit. 12.7.2020].

Dostupné z:

<https://www.dtest.cz/clanek-6256/kruhovy-test-pomazanek-nutella-dtest-10-2016>

Oznámení komise o uplatňování právních předpisů EU v oblasti potravin a ochrany spotřebitele v případech dvojí kvality výrobků – konkrétní případ potravin (2017/C 327/01). Úřední věstník Evropské unie, 2017, č. C 327/1 [online]. [cit. 9.7.2020].

Dostupné z:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52017XC0929%2801%29&qid=1614117077436>

Pokyny k provedení/uplatňování směrnice 2005/29/ES o nekalých obchodních praktikách ze dne 25.5.2016. SWD (2016) 163 Final. [online]. [cit. 7.7.2020].

Dostupné z databáze:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX:52016SC0163>

Projektna naloga: Preverjanje dvojne kakovosti živil, Pri tretjini izdelkov zaznali razlike [online]. 14.7.2017 [cit. 12.7.2020].

Dostupné z:

<https://www.zps.si/index.php/mediji/8568-pri-tretjini-izdelkov-zaznali-razlike>

Results of an EU wide comparison of quality related characteristics of food products. European commission. [online]. [cit. 10.7.2020].

Dostupné z:

<https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/results-eu-wide-comparison-quality-related-characteristics-food-products>

Rozdílná kvalita potravin v EU. dTest [online]. [cit. 9.7.2020].

Dostupné z:

<https://www.dtest.cz/clanek-5156/rozdilna-kvalita-potravin-v-eu>

Rozdíly v kvalitě výrobků stejné značky a stejného balení. [online]. [cit. 16.7.2020].

Dostupné z:

https://sehnalova.cz/soubory/Olga_Sehnalova_Prehled_cinnosti_dvoji_kvalita_04_2019.pdf

Rybí prsty. dTest [online]. [cit. 12.7.2020].

Dostupné z:

<https://www.dtest.cz/clanek-7985/rybi-prsty-dtest-12-2019>

Seznamte se s problémem. *Stop dvoji kvalitě*. dTest [online]. [cit. 9.7.2020].

Dostupné z:

<https://www.dtest.cz/kampane/dvoji-kvalita/seznamte-se-s-problemem>

Sněmovní tisk 502. Novela z. o potravinách a tabákových výrobcích – EU. [online]. [cit. 10.2.2021].

Dostupné z:

<https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=502>

Sněmovní tisk 967. Novela z. o ochraně spotřebitele. [online]. [cit. 10.2.2021].

Dostupné z:

<https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&T=967>

Sněmovní tisk 994. Novela z. - občanský zákoník – EU [online]. [cit. 13.2.2021].

Dostupné z:

<https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=994>

Solené chipsy Lay's pro český a německý trh. dTest [online]. [cit. 12.7.2020].

Dostupné z:

<https://www.dtest.cz/clanek-6321/solene-chipsy-lay-s-pro-cesky-a-nemecky-trh-dtest-12-2017>

Srovnání Coca-Coly u nás a u sousedů. dTest [online]. [cit. 12.7.2020].

Dostupné z:

<https://www.dtest.cz/clanek-6659/srovnani-coca-coly-u-nas-a-u-sousedu-dtest-5-2018>

Srovnání paprikových Lay's se sousedy. dTest [online]. [cit. 12.7.2020].

Dostupné z:

<https://www.dtest.cz/clanek-6660/srovnani-paprikovych-lay-s-se-sousedy-dtest-5-2018>

Srovnání Ramy u nás a u sousedů. dTest [online]. [cit. 12.7.2020].

Dostupné z:

<https://www.dtest.cz/clanek-6643/srovnani-ramy-u-nas-a-u-sousedu-dtest-4-2018>

SUDOR, K., SUDOROVÁ, D. Neverte jahodám na obale. *SME Domov* [online]. 25.5.2012 [cit. 7.7.2020].

Dostupné z:

<https://domov.sme.sk/c/6391125/neverte-jahodam-na-obale.html>

Tisková zpráva Evropské komise ke studii, která posuzuje rozdíly ve složení potravinových výrobků EU. Evropská komise. [online]. 24.7.2019 [cit. 10.7.2020].

Dostupné z:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_19_3332

Výzkum: český spotřebitel žádá stejně kvalitní potraviny jako evropský. Státní zemědělská a potravinářská inspekce. [online]. [cit. 11.7.2020].

Dostupné z:

<https://www.szpi.gov.cz/clanek/tz-2016-vyzkum-cesky-spotrebitel-zada-stejne-kvalitni-potraviny-jako-evropsky.aspx>

Závěrečná správa porovnania kvality potravín v Rakúsku a na Slovensku. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky [online]. [cit. 12.7.2020].

Dostupné z:

<https://www.mpsr.sk/?navID=1&id=11185>

Zjištění dTestu. *Stop dvojí kvalitě*. dTest [online]. [cit. 11.7.2020].

Dostupné z:

<https://www.dtest.cz/kampane/dvoji-kvalita/zjisteni-dtestu>

4 Seznam použitých právních předpisů

Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb in der Fassung der Bekanntmachung vom 3. März 2010 (BGBl. I S. 254), das zuletzt durch Artikel 1 des Gesetzes vom 26. November 2020 (BGBl. I S. 2568) geändert worden ist

Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie (2012/C 326/0)

Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii (2012/C 326/0)

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 ze dne 28. ledna 2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1169/2011 ze dne 25. října 2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006 a (ES) č. 1925/2006 a o zrušení směrnice Komise 87/250/EHS, směrnice Rady 90/496/EHS, směrnice Komise 1999/10/ES, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/13/ES, směrnic Komise 2002/67/ES a 2008/5/ES a nařízení Komise (ES) č. 608/2004

Nařízení Evropského parlamentu a rady 2017/2394 ze dne 12. prosince 2017, o spolupráci mezi vnitrostátními orgány příslušnými pro vymáhání dodržování právních předpisů na ochranu zájmů spotřebitelů a o zrušení nařízení (ES) č. 2006/2004

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 005/29/ES ze dne 11. května 2005, o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnic Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 (směrnice o nekalých obchodních praktikách

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES

Směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2161 ze dne 27. listopadu 2019, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/6/ES,

2005/29/ES a 2011/83/EU, pokud jde o lepší vymáhání a modernizaci právních předpisů Unie na ochranu spotřebitele

Zákon č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů, v platném znění

Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, v platném znění

Zákon č. 110/1997, o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, v platném znění

Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, v platném znění

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění

5 Seznam použité judikatury

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 24. dubna 2013, sp. zn. 23 Cdo 3845/2012.

Rozhodnutí Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 16. července 1998, věc C-210/96. Gut Springenheide GmbH a Rudolf Tusky proti Oberkreisdirektor des Kreises Steinfurt – Amt für Lebensmittelüberwachung.

Rozhodnutí Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 13. ledna 2000, věc C-220/98. Estée Lauder Cosmetics GmbH & Co. OHG proti Lancaster Group GmbH.

Rozhodnutí Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 3. října 2013, věc. C-59/12. BKK Mobil Oil Körperschaft des öffentlichen Rechts v. Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV.

Rozhodnutí Soudního dvora (třetího senátu) ze dne ze dne 17. října 2013, C-391/12. RLvS Verlagsgesellschaft mbH v. Stuttgarter Wochenblatt GmbH.

6 Seznam ostatních zdrojů

Test mléčné čokolády s lískovými oříšky 2020. *Časopis dTest*, 2020, č. 5, s. 10-15.

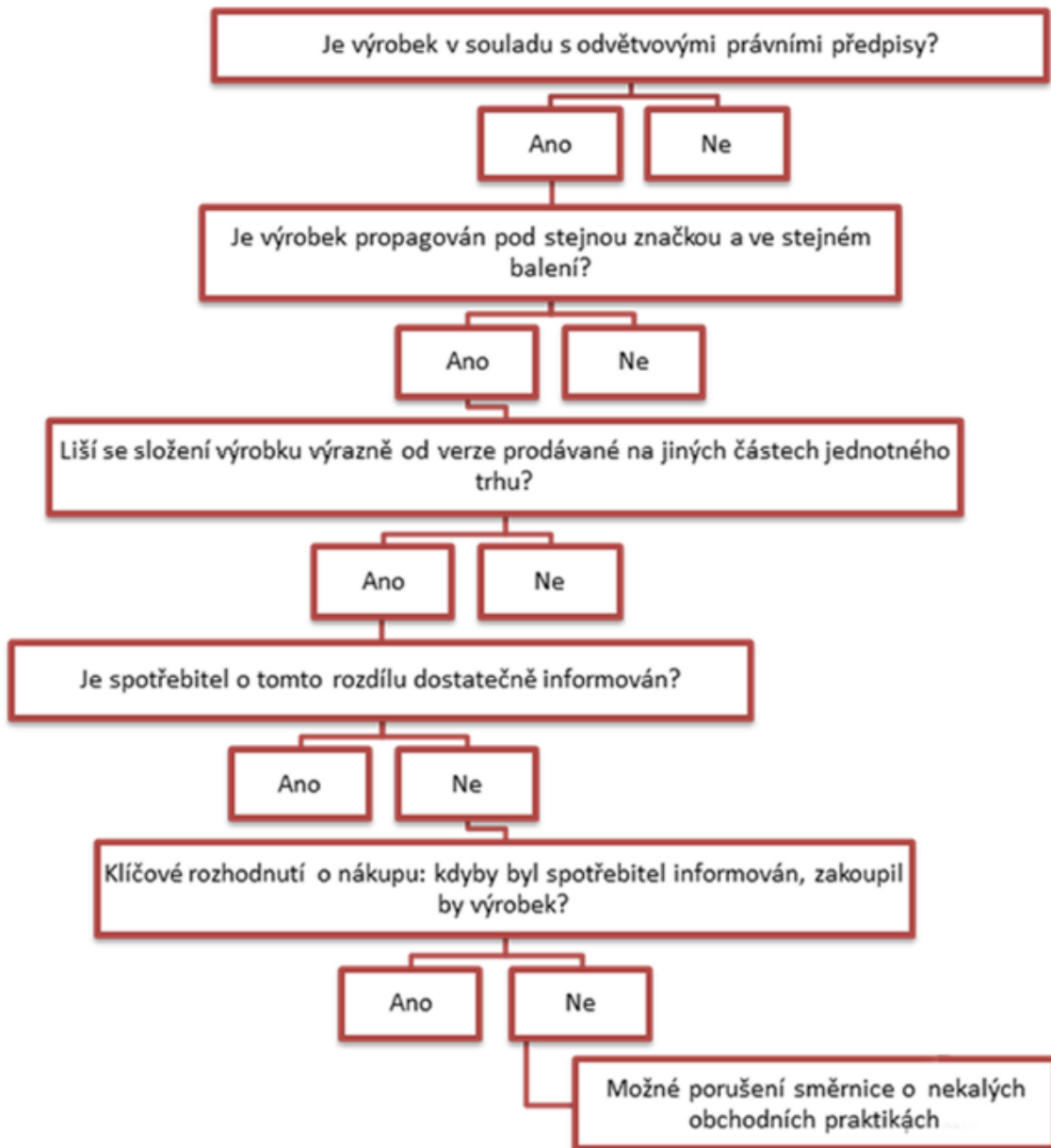
Snídaňové cereálie. *Časopis dTest*, 2020, č. 1, s. 46-53.

Seznam příloh

Příloha č. 1

Schéma postupu při posuzování potenciálně nekalých obchodních praktik z Oznámení komise o uplatňování právních předpisů EU v oblasti potravin a ochrany spotřebitele v případech dvojí kvality výrobků – konkrétní případ potravin (2017/C 327/01). Úřední věstník Evropské unie, 2017, č. C 327/1. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu>.

Příloha č. 1

Dvojitá kvalita potravin jako klamavá obchodní praktika

Abstrakt

Předložená práce se zabývá problematikou dvojitá kvality potravin, jakožto klamavou obchodní praktikou jednak před novelou Směrnice o nekalých obchodních praktikách z roku 2019 a především i po ní. Cílem práce je obchodní praktiku dvojitá kvality potravin charakterizovat, zařadit ji do systému nekalých obchodních praktik podle Směrnice o nekalých obchodních praktikách a Zákona o ochraně spotřebitele a následně popsat novelu Směrnice o nekalých obchodních praktikách a její dopad na český právní řád.

V první části práce je dvojitá kvalita potravin definována jako obchodní praktika, při které výrobci uvádějí na trh členského státu potraviny, jež mají odlišné složení od potravin prodávaných v jiných členských státech, i když jsou prodávány pod stejnou značkou a ve stejném nebo zaměnitelném obalu. Zároveň jsou v této části práce popsány provedené testy porovnávající kvalitu potravin, pomocí kterých bylo zjištěno, že dvojitá kvalita potravin není problémem pouze východních zemí Evropské unie, ale vyskytuje se nahodile bez geografického či jiného vzorce.

Druhá část práce se zaměřuje na popis systému právní úpravy nekalých obchodních praktik. Tedy na Směrnici o nekalých obchodních praktikách na evropské úrovni a Zákon o ochraně spotřebitele na úrovni české. Pomocí právní analýzy byla v této části práce dvojitá kvalita potravin zařazena mezi malé generální klauzule nekalých obchodních praktik, konkrétně jako klamavá jednání.

Třetí část práce se následně zabývá novelou Směrnice o nekalých obchodních praktikách, která přinesla mimo jiné zákaz dvojitá kvality zboží, a její probíhající implementací do Zákona o ochraně spotřebitele a Potravinového zákona. Pro ucelení pohledu na dopad novely Směrnice o nekalých obchodních praktikách je ve třetí části práce také v krátkosti popsána i její probíhající implementace do právního řádu Německa, konkrétně do Zákona proti nekalé soutěži (UWG).

Klíčová slova: Dvojitá kvalita potravin, Směrnice o nekalých obchodních praktikách, spotřebitel, klamavá jednání

Dual food quality as a misleading commercial practice

Abstract

The presented thesis deals with the issue of dual quality of food as a misleading commercial practice, both before and after the amendment of the Unfair Commercial Practices Directive from 2019. The aim of this thesis is to describe the commercial practice of dual food quality, to classify it to the system of unfair commercial practices under the Unfair Commercial Practices Directive and the Consumer Protection Act and then to describe the amendment to the Unfair Commercial Practices Directive and its impact on the Czech legal system.

In the first part, the dual quality of food is defined as a commercial practice in which producers place on the market of a Member State food product that has a different composition from food product sold in other Member States, although they are sold under the same brand and in the same or interchangeable packaging. At the same time, this part of the thesis describes the tests performed comparing the quality of food, which found that the dual food quality is not only a problem in the eastern countries of the European Union, but occurs randomly without a geographical or other pattern.

The second part of the thesis focuses on the description of the system of legal regulation of unfair commercial practices. That is, the Unfair Commercial Practices Directive at the European law level and the Consumer Protection Act at the Czech law level. With the help of legal analysis, in this part of the work, the dual quality of food was classified among the small general clauses of unfair commercial practices, specifically as misleading practices.

The third part of the thesis then deals with the amendment to the Unfair Commercial Practices Directive, which brought, among other things, a ban on dual quality of goods, and its ongoing implementation into the Consumer Protection Act and the Food Act. In order to consolidate the view on the impact of the amendment to the Unfair Commercial Practices Directive, the third part of the thesis also briefly describes its ongoing implementation into the German legal system, specifically into the Unfair Competition Act (UWG).

Key Words: Dual food quality, Unfair Commercial Practices Directive, Consumer, Misleading actions.